

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І**  
**СПОРТУ УКРАЇНИ**

**КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНОГО, НЕОЛІМПІЙСЬКОГО ТА**  
**АДАПТИВНОГО СПОРТУ**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

на здобуття освітнього ступеня магістра  
за спеціальністю: 017 - Фізична культура і спорт  
освітньою програмою «Спорт»

на тему: **«РОЗВИТОК ЖІНОЧОГО ПРОФЕСІЙНОГО ФУТБОЛУ**  
**В УКРАЇНІ»**

здобувача вищої освіти

другого (магістерського) рівня

Щур Яни Олександрівни

Наукові керівники: Матвеев С.Ф.

кандидат педагогічних наук, професор

Бабенко Д.С.

Рецензент: Байрачний О. В., кандидат наук з

фізичного виховання та спорту, доцент кафедри  
футболу

Рекомендовано до захисту на засіданні кафедри  
(протокол № 4 від 3.12.2024 р.)

Завідувач кафедри: Кропивницька Т.А.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,  
доцент



---

(підпис)

Київ – 2024

## ЗМІСТ

<b>ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....</b>	<b>4</b>
<b>ВСТУП.....</b>	<b>5</b>
<b>РОЗДІЛ 1 СУЧАСНИЙ СТАН ЖІНОЧОГО ФУТБОЛУ В УКРАЇНІ.....</b>	<b>9</b>
1.1 Становлення та особливості розвитку жіночого футболу в Україні.....	9
1.2 Характеристика жіночого футболу у світі.....	12
1.3 Міжнародна співпраця і обмін досвідом.....	15
1.4 Організаційно-правові та економічні складові розвитку жіночого футболу в Україні.....	18
Висновки до 1 розділу.....	23
<b>РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....</b>	<b>25</b>
2.1 Методи дослідження.....	25
2.1.1 Аналіз науково-методичної літератури і матеріалів мережі Інтернеті.....	25
2.1.2 Метод порівняння і зіставлення.....	25
2.1.3 Історичний метод.....	26
2.1.4 Метод систематизації.....	26
2.1.5 Соціологічні методи (анкетування, експертне опитування).....	26
2.1.6 Методи математичної статистики.....	27
2.1.7 Екстраполяції та ідеалізації.....	27
2.2 Організація дослідження.....	27
<b>РОЗДІЛ 3 ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ЖІНОЧОГО ПРОФЕСІЙНОГО ФУТБОЛУ В УКРАЇНІ.....</b>	<b>29</b>
3.1 Оцінка потенціалу розвитку жіночого футболу в Україні.....	29
3.2 Стратегії фінансування та залучення інвестицій.....	36
3.3 Розвиток інфраструктури та освітніх програм.....	40

3.4	Роль медіа та громадських організацій у популяризації жіночого футболу.....	43
	Висновки до 3 розділу.....	45
<b>РОЗДІЛ 4</b>	<b>ПЕРСПЕКТИВИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ ЖІНОЧИХ КЛУБІВ В УКРАЇНІ.....</b>	<b>47</b>
4.1	Адаптація зарубіжного досвіду в Україні.....	47
4.2	Проблеми діяльності українських жіночих професійних клубів та шляхи їх вирішення.....	51
4.2.1	Національна стратегія розвитку жіночого футболу .....	57
4.3	Практичні рекомендації для підвищення ефективності розвитку жіночих професійних клубів в Україні.....	59
	Висновки до 4 розділу.....	60
<b>РОЗДІЛ 5</b>	<b>АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ .....</b>	<b>62</b>
	<b>ВИСНОВКИ.....</b>	<b>64</b>
	<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ</b>	<b>66</b>
	<b>ДОДАТКИ.....</b>	<b>73</b>

## ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

- ВАЖФ – Всеукраїнська Асоціація жіночого футболу.
- ПФЛ – Професіональна футбольна ліга України.
- УАФ – Українська асоціація футболу.
- УЄФА – Союз європейських футбольних асоціацій.
- УПЛ – Українська Прем'єр-ліга.
- ФІФА – Міжнародна федерація футболу.
- FA WSL – Англійська Суперліга (The Football Association Women's Super League).
- IFFHS – Міжнародна федерація футбольної історії та статистики (International Federation of Football History & Statistics).
- NFF – Norwegian Football Federation (Норвезька федерація футболу).
- NWSL – Національна жіноча футбольна ліга (National Women's Soccer League, США).

## ВСТУП

**Актуальність теми** обумовлена, тим що сучасний футбол вже вийшов за кордони просто спортивної гри та активного відпочинку. Він став надзвичайно популярним масштабним не тільки видом спорту, а й культурним та соціальним явищем, який об'єднує різні субкультури, звертає увагу на серйозні проблеми суспільства задля їх вирішення. Однією з проблем, яку вирішує футбол – це гендерна нерівність. Є і такі, не тільки в Україні, які скептично ставляться до жіночого футболу та вважає це якимось «придатком», в їхньому розумінні класичного чоловічого футболу. Насправді по тривалості історія жіночого футболу не поступається чоловічому та має великі перспективи розвитку [31, 49].

Розвиток жіночого футболу в Україні — це важлива тема, яка привертає увагу багатьох дослідників з різних галузей: спортивної науки, соціології, культурології, а також економіки. Деякі з них вивчають аспекти фізичної підготовки та тренувальних методів, які сприяють підвищенню рівня гри серед українських футболісток. Інші зосереджуються на соціальних бар'єрах та гендерних стереотипах, які впливають на популярність жіночого футболу, а також на перешкодах для досягнення гендерної рівності в спорті. Серед українських дослідників, варто згадати Олександра Кочеткова, який писав про розвиток жіночого футболу в Україні, та Тетяну Боровик, яка аналізувала гендерні аспекти у спорті. Також варто згадати міжнародних дослідників, таких як Ліндсей Сарсон та Сьюзен Бріз, які вивчали жіночий футбол в країнах Східної Європи, включаючи Україну.

Останнім часом жіночий футбол в Україні отримує більше уваги та підтримки, але порівняно з чоловічим футболом він все ще знаходиться на початковому етапі розвитку.

Україна має свої жіночі футбольні ліги: вища (професійний рівень) і перша ліга (аматорський рівень). Змагання проводяться на національному

рівні, що сприяє підвищенню рівня гри та залученню уваги до жіночого футболу.

Українські жіночі футбольні команди беруть участь у різних міжнародних турнірах і змаганнях, таких як Ліга чемпіонів УЄФА та ін. Це дає можливість командам показати свій рівень та отримати додатковий досвід.

Жіноча збірна України активно бере участь у великих міжнародних змаганнях, таких як чемпіонати Європи та кваліфікаційні турніри до чемпіонатів світу. Подібні участі сприяють підвищенню інтересу до жіночого футболу в країні.

Інфраструктура для жіночого футболу продовжує покращуватися, але є простір для подальшого росту. Багато клубів потребують покращення тренувальних майданчиків та умов для розвитку молодих талантів.

Інтерес громадськості до жіночого футболу поступово зростає, особливо через успіхи українських команд на міжнародній арені. Це може привести до більшої підтримки та інвестицій у цей вид спорту.

У європейських країнах професійний жіночий футбол користується значною популярністю. У порівнянні із Європою український футбол для жінок у кількості учасників та розвитку знаходиться на нижчому рівні, але без сумніву має перспективи розвиватися, що обумовлює актуальність нашої теми.

**Мета** – підвищити рівень функціонування українських жіночих футбольних клубів шляхом впровадження світового досвіду.

**Завдання дослідження:**

1. Проаналізувати тенденції розвитку та функціонування провідних жіночих футбольних клубів світу та України.
2. Узагальнити основні складові, що впливають на розвиток провідних жіночих клубів у футболі.
3. Визначити та описати основні стратегії розвитку жіночих футбольних клубів в світі.

4. Розробити практичні рекомендації щодо удосконалення функціонування жіночих футбольних клубів Вищої ліги України.

**Об'єкт дослідження** – функціонування професійних жіночих футбольних клубів.

**Предмет дослідження** – організаційно-управлінські, кадрові, нормативно-правові та економічні чинники діяльності жіночих професійних футбольних клубів.

**Методи дослідження:** аналіз наукової літератури і матеріалів мережі Інтернет; метод порівняння та зіставлення; історичний метод; метод систематизації; соціологічні методи (бесіда, анкетування, глибинне інтерв'ю); методи математичної статистики

**Наукова новизна дослідження полягає у тому, що:**

- вперше розроблено практичні рекомендації щодо покращення діяльності жіночих футбольних клубів Вищої ліги України;
- вперше описано основні стратегії розвитку жіночих футбольних клубів для України;
- узагальнено особливості розвитку жіночого футболу в світі;
- визначено перспективи розвитку жіночого футболу в Україні;
- проаналізовано організаційно-методичні складові функціонування жіночого футболу в Україні;
- доповнено дані щодо ефективності розвитку українських жіночих футбольних клубів.

**Практичне значення одержаних результатів дослідження** полягає в розробці рекомендацій щодо удосконалення покращення діяльності жіночих футбольних клубів Вищої ліги з метою покращення фінансового становища для більшої популяризації в суспільстві. Матеріали можуть бути використані Українською асоціацією футболу (далі – УАФ), Всеукраїнською Асоціацією жіночого футболу (далі – ВАЖФ), футбольними клубами Вищої ліги України, командами Професіональної футбольної ліги України (далі – ПФЛ) та

студентами, магістрантами, аспірантами Національного університету фізичного виховання і спорту України.

**Апробація результатів дослідження.** Основні положення кваліфікаційної роботи були представлені на конференції: XVII Міжнародній інтернет-конференції «Спорт та сучасне суспільство» (Київ, 2024).

**Структура і обсяг магістерської роботи.** Магістерська робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних літературних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи 82 сторінки.



## РОЗДІЛ 1

### СУЧАСНИЙ СТАН ЖІНОЧОГО ФУТБОЛУ В УКРАЇНІ

#### **1.1. Становлення та особливості розвитку жіночого футболу в Україні.**

Останніми роками жіночий футбол стає все більш популярним не тільки у світі, а й на території нашої країни. Витоки цього виду спорту беруть свій початок з 80-х років за часи радянського союзу. Саме тоді почали формуватись перші команди на базі заводів, фірм і фабрик, а з разом з ними та перші регіональні та всесоюзні турніри [10, 40].

У 1989 році було створено Асоціацію жіночого футболу СРСР, яка почала організовувати чемпіонат серед профспілкових команд, який став по суті першим, неофіційним чемпіонатом СРСР серед жіночих команд. А в наступному році відбувся вже перший офіційний чемпіонат СРСР, в якому брали участь 24 команди з РРФСР, України, Білорусії, Молдови, Азербайджану, Вірменії, Казахстану та Латвії. Чемпіоном першого сезону СРСР стала команда «Нива» з українського селища Баришівка, Київської області. Прототипом цього чемпіонату став приватний турнір, який самостійно організував журнал «Собеседник» [38].

На наступний рік після створення Асоціацію жіночого футболу СРСР було організовано першу жіночу збірну Радянського Союзу, до складу якої брали найкращих футболісток з усієї території СРСР. Українок також викликали в історичну першу збірну. За свій короткий термін існування (всього 1 рік) збірна встигла провести 46 матчів, з яких перемоги здобула лише в 11-ти) [31].

Жіночий футбол в Радянському союзі був у складному становищі. Тривалий час він був під забороною, але оскільки у 1984 році провели перший Чемпіонат Європи з футболу серед жінок (UEFA Women's Championship), якому передував неофіційний турнір 1980-го року, то комуністична влада СРСР хотіла будь-якими способами довести свою перевагу перед західним

капіталізмом, тому у 1989 році була створена вище згадана Асоціація жіночого футболу СРСР. Перш за все, як метод політичної боротьби із Заходом [34].

Виховувати та розвивати жіночий футбол ніхто не ставив за мету. Тому футболісток робили з представниць інших видів спорту, таких як: легка атлетика, хокей на траві тощо) [36].

1 грудня 1991 року була створена та юридично оформлена Федерація футболу України (від 2019 року УАФ). Найбільший вклад в цю подію вніс екс-голкипер кийвського «Динамо» Банніков Віктор Максимович, його і було обрано першим президентом новоствореної федерації. Для того, щоб відокремитись від Москви, на початку вересня 1991 року було проведено засідання керівництва федерації та футбольної спільноти, де було висунуто пропозиції про створення власних внутрішніх інститутів [14].

Процес приєднання до членства УЄФА та ФІФА затягнувся. Це сталося 25 червня 1992 року та 3 липня відповідно [27].

У 1992 році був утворений Комітет жіночого футболу, який і зараз є діючим органом УАФ, покликаний сприяти розвитку, масовості та підвищенню рівня жіночого футболу в Україні [27].

В першому чемпіонаті незалежної України з жіночого футболу взяли участь 10 команд з різних міст: «Динамо» і «Олімп» (Київ), «Арена-Господар» (Фастів), «Легенда» (Чернігів), «Буковинка» (Чернівці), «Луганчаночка» (Луганськ), «Борисфен» (Запоріжжя), «Дніпро», «Крим-Юні» (Сімферополь), «Чорноморочка» (Одеса). Першими чемпіонками чемпіонату незалежної України стали футболістки команди «Динамо» Київ. Надалі чемпіонат України проводився щорічно [21].

Нині інтерес до жіночого футболу в Україні зростає, хоча і не стрімкими темпами. Стало менше гендерних упереджень, люди почали розуміти, що матчі жіночих команд також можуть бути цікавими. Що стосується кількості клубів, які беруть участь в національних турнірах, то сезон 2023/24 років став дуже прогресивним, адже на професійному рівні грають 12, а на аматорському

– 16. Окрім того, є низка всеукраїнських змагань, обласних турнірів з жіночого футболу серед дівчат у різних вікових категоріях [20].

Історично, в Україні склалося уявлення, що футбол – це чоловічий вид спорту. Цей гендерний стереотип заважає розвитку жіночого футболу. Проте суспільство не стоїть на місці, а рухається в напрямку європейських стандартів, і уже, в українців зростає усвідомлення, що жіночий футбол має потенціал для розвитку та успіху, особливо через активну участь жінок в спорті.

Попри все це, жіночий футбол відстає від чоловічого у фінансовому плані у декілька разів. За однакову роботу та навантаження чоловіки для прикладу отримують 10 тис. доларів, жінки – 10-20 тис. гривень. Він потребує більше уваги та фінансової підтримки для свого розвитку. Інвестиції в гравчинь, тренерський склад, інфраструктуру та рекламу можуть сприяти популяризації та підвищенню рівня цього виду спорту.

Велика різниця також в кількості та якості трансляцій жіночих і чоловічих матчів на телебаченні та YouTube-каналах. Екс-гравчиня національної жіночої збірної України та харківського ФК «Житлобуд-2» Ія Андрущак в своєму інтерв'ю на сайті ВАЖФ прокоментувала цю ситуацію: «...щоб транслювати, потрібен високий рівень футболу, який людям цікаво було б дивитися. А щоб був такий рівень, потрібні сильні гравці. А для цього потрібні гроші й жіночі футбольні клуби. Багато українських дівчат-футболісток, які би зробили сильнішим наш чемпіонат, ідуть закордон, тому що там вони можуть хоча б щось заробити й тренуватися в нормальних умовах, на хороших полях». На момент 2023-го року в Україні є лише декілька команд, які можуть це надати: «Житлобуд-1» Харків, «Ворскла» Полтава, «Шахтар» Донецьк, «Колос» Ковалівка, «Кривбас» Кривий Ріг [25].

Успіхи жіночої збірної України на міжнародних турнірах сприяють зростанню інтересу до жіночого футболу в країні. Завдяки цьому зростатиме залученість молодих талантів, які бажають займатися футболом. І це в свою чергу, створить базу для подальшого успіху в цій галузі. Але поки в Україні

немає системи, яка цим би займалась. В підсумковому рейтингу ФІФА за 2023 рік національна жіноча збірна з футболу займає 33-ю сходинку [25].

5 березня 2020 року відбулося засідання Виконавчого комітету УАФ, на якому затвердили формат стосовно обов'язковості підтримки професіональним футбольним клубам УПЛ та ПФЛ жіночих/дівочих команд. У сезоні 2021/2022 клуби УПЛ та першої ліги мають підписати угоди про співробітництво з жіночою командою вищої або першої ліги чемпіонату України серед жінок або мати таку в структурі. Це сприяло значному підвищенню рівня популярності жіночого футболу [8; 26].

Національна жіноча збірна України посідає 35-те місце у рейтингу ФІФА, зберігши стабільну позицію з березня 2024 року. Це відображає певну конкурентоспроможність, хоча результати кваліфікаційних матчів демонструють необхідність для команди вдосконалювати гру, особливо в ключових зустрічах.

Жіночий футбол в Україні є перспективним, проте для подальшого розвитку потрібно активне фінансування, підтримка та популяризація серед глядачів та спонсорів.

## **1.2. Характеристика жіночого футболу у світі**

Жіночий футбол став важливим елементом сучасної спортивної культури, демонструючи динамічний розвиток та зростаючу популярність у всьому світі. Його характеристика відображає як досягнення, так і виклики, з якими стикається цей вид спорту на глобальному рівні.

Історія жіночого футболу бере свій початок ще з кінця XIX століття, проте його визнання відбулося значно пізніше. Переломним моментом стала організація першого офіційного Чемпіонату світу з жіночого футболу під егідою ФІФА у 1991 році. З того часу інтерес до цього виду спорту постійно зростає.

Жіночий футбол у багатьох країнах перейшов на професійний рівень завдяки створенню національних ліг, які надають гравчиням можливість професійно займатися спортом. Серед найуспішніших ліг світу:

- Англійська Суперліга (FA WSL) – одна з найсильніших ліг Європи
- Національна жіноча футбольна ліга (NWSL) у США, яка залучає багатьох міжнародних зірок
- Ліга чемпіонів УЄФА серед жінок, яка є найпрестижнішим клубним турніром у світі.

Ці ліги забезпечують гравчиням можливість отримувати конкурентоспроможні зарплати та виступати на високому рівні, а також, залишати своє ім'я в історії світового футболу, отримуючи такі найпрестижніші індивідуальні нагороди як: «Золотий м'яч» (Ballon d'Or Féminin), FIFA Best Women's Player, IFFHS World's Best Woman Player, «Золота бутса» (Golden Boot), FIFA Puskás Award.

Жіночий футбол дедалі більше приваблює увагу глядачів. Чемпіонат світу 2019 року у Франції зібрав рекордну аудиторію: понад 1 мільярд людей переглянули матчі турніру. Фінал змагань між США та Нідерландами став одним із найбільш перегляданих спортивних подій року, підкреслюючи зростаючий інтерес до жіночого футболу на глобальному рівні. За даними ФІФА, загальна аудиторія фінального матчу сягнула 260 мільйонів глядачів по всьому світу, включаючи телетрансляції та цифрові платформи.

У таблиці представлено ключову інформацію про Національну жіночу футбольну лігу США, включаючи заснування, чемпіонів, статистику, медіапартнерів та інші важливі моменти.

**Національна жіноча футбольна ліга (NWSL)**

Параметр	Інформація
Засновано	21 листопада 2012
Країна	США
Конфедерація	КОНКАКАФ
Кількість команд	12
Рівень в ієрархії	1
Кубки ліги	Кубок виклику NWSL
Чинний чемпіон	Вашингтон Спїрїт (1-й титул)
Найбільше перемог	Канзас Сїті, Норт Каролїна Кураж, Портленд Торнс (2 титула)
Найбільше виступів	Лаура Барнс (170)
Найкращий бомбардир	Сем Керр (77)
ТВ-мовники	CBS Sports та Twitch
Вебсайт	<a href="http://nwslsoccer.com">nwslsoccer.com</a>

Сьогодні багато країн і спонсорів активно інвестують у розвиток жіночого футболу. Ключовими напрямками фінансування є:

- будівництво сучасної інфраструктури;
- покращення умов тренувань;
- маркетинг та просування змагань;
- підвищення рівня зарплат для гравчинь.

Підтримка з боку чоловічих клубів також відіграє важливу роль: наприклад, такі відомі клуби, як Барселона, Челсі та Ліон, мають успішні жіночі команди.

Також, немало важлива соціальна роль жіночого футболу, оскільки він є інструментом просування гендерної рівності у спорті. У багатьох країнах ведеться боротьба за рівні умови праці, оплати та визнання не тільки для

кравчинь, а й для всіх жінок. Спортсмени стають важливими амбасадорами змін, привертаючи увагу до проблем дискримінації та нерівності.

Існують певні регіональні особливості розвитку жіночого футболу у світі. Зокрема, якщо говорити про Європу, то безперечно цей регіон є лідером у розвитку завдяки сильним клубам і національним збірним. Північна Америка, особливо США, домінує у міжнародних змаганнях завдяки системі коледжів та професійній лізі NWSL. Азія має довгу історію успішних виступів, особливо Японія, яка виграла Чемпіонат світу у 2011 році. Африка та Південна Америка демонструють поступове зростання, але стикаються з викликами, пов'язаними з обмеженим фінансуванням та слабкою інфраструктурою.

Сучасний жіночий футбол характеризується високим технічним і тактичним рівнем. Гравчині демонструють: чудову фізичну та тактичну підготовку; злагодженість командних дій; здатність до швидкого прийняття рішень на полі.

Попри значний прогрес, жіночий футбол стикається з певними викликами:

- недостатнє фінансування у деяких країнах;
- слабка медійна підтримка порівняно з чоловічим футболом;
- стереотипи та недооцінка жіночого спорту.

Жіночий футбол на глобальному рівні розвивається стрімкими темпами. Завдяки професіоналізації, підтримці з боку спонсорів і зростаючій аудиторії він має значний потенціал для подальшого поширення і вдосконалення. Разом з тим, подолання існуючих викликів дозволить зміцнити позиції жіночого футболу у світі та забезпечити рівні умови для всіх спортсменок.

### **1.3. Міжнародна співпраця і обмін досвідом.**

Міжнародна співпраця є важливим елементом розвитку жіночого футболу в Україні, оскільки вона дозволяє використовувати найкращі практики та досвід інших країн, підвищуючи рівень місцевих гравчинь,

тренерів та футбольних організацій. Основні напрями міжнародної співпраці включають обмін досвідом та знаннями, встановлення партнерських програм з іноземними клубами та федераціями, участь у міжнародних турнірах, а також впровадження програм стажування для тренерів та спеціалістів.

Участь у міжнародних конференціях, семінарах та тренінгах, організованих провідними футбольними федераціями та організаціями, є важливим аспектом обміну досвідом. Такі заходи дозволяють українським тренерам, адміністраторам та гравцям: ознайомитися з сучасними методиками тренувань, тактичними схемами та психологічною підготовкою; встановити професійні контакти з колегами з інших країн, що може сприяти подальшій співпраці та обміну інформацією; брати участь у дискусіях про виклики, з якими стикається жіночий футбол, та можливі шляхи їх вирішення на основі міжнародного досвіду.

В умовах глобалізації та розвитку технологій обмін досвідом можна здійснювати через онлайн-платформи та вебінари. Це дозволяє залучити більше учасників та оперативно обмінюватися інформацією

Встановлення партнерських відносин з іноземними футбольними клубами та федераціями сприяє обміну досвідом та знаннями, а також проведенню спільних заходів. Основні напрямки такої співпраці:

- спільні тренувальні збори - організація спільних тренувальних зборів, де українські та іноземні команди можуть тренуватися разом, обмінюватися методиками та досвідом;
- проведення товариських матчів - проведення товариських матчів між українськими та іноземними командами, що дозволяє гравцям отримати досвід гри з різними суперниками та в різних умовах;
- обмін тренерами та спеціалістами - взаємний обмін тренерами та спеціалістами для стажування та обміну досвідом, що сприяє підвищенню кваліфікації українських фахівців.

Спільні програми розвитку можуть забезпечити співпрацю у будівництві та модернізації спортивних об'єктів, використання передового



досвіду іноземних партнерів. Вони також покликані щоб впровадити освітні програми для тренерів, гравчинь та адміністративного персоналу з використанням міжнародного досвіду.

Активна участь у міжнародних турнірах та змаганнях дозволяє українським гравчиням оцінити свій рівень, отримати цінний досвід та підвищити свій рівень майстерності.

Змагання з командами з інших країн дозволяють оцінити власні сили, виявити слабкі сторони та працювати над їх покращенням. Надання можливості молодим гравчиням взяти участь у міжнародних турнірах, що сприяє їх професійному зростанню. Успіхи на міжнародній арені підвищують престиж українського жіночого футболу та сприяють залученню інвесторів та спонсорів.

Впровадження програм стажування для українських тренерів та спеціалістів у провідних футбольних клубах та академіях за кордоном сприяє підвищенню їхньої кваліфікації та набуттю нових знань. Основні напрямки:

- тренувальні методики - ознайомлення з передовими тренувальними методиками та їх впровадження в українських командах.

- тактична підготовка - вивчення сучасних тактичних схем та стратегій, що використовуються у провідних клубах.

- психологічна підготовка - набуття знань у сфері психологічної підготовки гравчинь, мотиваційних технік та командного духу.

Участь у спеціалізованих курсах та семінарах, що проводяться за кордоном, дозволяє українським тренерам та спеціалістам підвищувати кваліфікацію та обмінюватися досвідом

Міжнародна співпраця та обмін досвідом є важливими складовими розвитку жіночого футболу в Україні. Участь у міжнародних конференціях, встановлення партнерських програм з іноземними клубами та федераціями, участь у міжнародних турнірах, а також програми стажування для тренерів та спеціалістів сприяють підвищенню рівня майстерності гравчинь, тренерів та

футбольних організацій. Це допоможе зробити український жіночий футбол більш конкурентоспроможним та популярним на міжнародній арені.

#### **1.4. Організаційно-правові та економічні складові розвитку жіночого футболу в Україні.**

Ефективне функціонування професійного спорту як виду підприємницької діяльності значною мірою залежить від його організаційної структури та принципів управління. Найбільш позитивний досвід у цих питаннях накопичений у професійних командних видах спорту США: бейсболі, американському футболі, баскетболі та хокеї.

Це загальний огляд можливих джерел фінансування спортивних програм в Україні, включаючи жіночий футбол. Точніше регулювання може варіюватися залежно від конкретних програм та ініціатив [4].

Головним міністерством, який має потенційну роль у сприянні розвитку спорту загалом у країні, включаючи жіночий футбол, є Міністерство молоді та спорту України. Це може включати фінансову підтримку розвитку футболу, включно з жіночим, через гранти, субсидії та інші програми, створення програм підтримки та розвитку спорту для жінок, а також стимулювання розвитку інфраструктури. Воно має регуляторну роль у становленні стандартів та політик щодо розвитку жіночого футболу. В структурі Міністерства молоді та спорту є відділ олімпійських ігрових видів спорту, до класифікації якого відноситься футбол.

*Таблиця 1.2*

#### **Законодавчі акти та програми, які можуть фінансувати жіночий футбол**

<b>Вид фінансування</b>	<b>Характеристика</b>
<i>Закон України «Про фізичну культуру і спорт»</i>	Регулює різні аспекти спорту в Україні, включаючи фінансування спортивних програм.

## Продовження табл. 1.2

<i>Державна програма розвитку фізичної культури та спорту</i>	Уряд регулярно розробляє державні програми розвитку фізичної культури та спорту, в яких можуть бути відведені кошти для розвитку жіночого футболу.
<i>Місцеві програми та ініціативи</i>	Регіональні та місцеві уряди також можуть розробляти свої програми підтримки спорту, що може включати жіночий футбол.
<i>Державні гранти та субсидії</i>	Існують програми державної підтримки спорту через надання грантів та субсидій спортивним організаціям, включаючи жіночий футбол.
<i>Спонсорські та рекламні угоди</i>	Фінансування може надходити через спонсорські угоди з компаніями або рекламні контракти.

Хоча Міністерство молоді та спорту може відігравати важливу роль у сприянні розвитку жіночого футболу, в певних країнах ця компетенція може бути розподілена між різними галузями уряду або спортивними організаціями. У кожній країні роль урядових структур може бути різною у підтримці та розвитку спорту [14].

Структура управління жіночого футболу виглядає наступним чином (рис. 1.1).

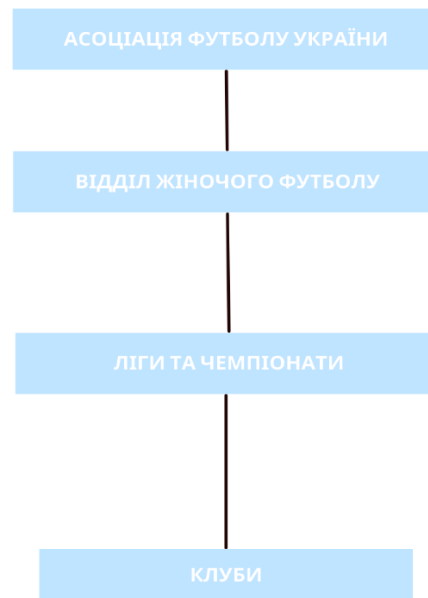


Рис. 1.1 Структура управління жіночого футболу.

В Україні функціонує громадська незалежна спортивна організація, яка має назву УАФ. Вона є головним органом, що керує футболом в Україні та забезпечує його розвиток, управління турнірами, формування збірних команд, організацію чемпіонатів та регулювання футбольних правил.

УАФ також відіграє важливу роль у розвитку жіночого футболу в країні, встановлюючи стандарти для жіночих команд та ліг. Зокрема, відповідає за організацію і проведення жіночих футбольних змагань, забезпечує створення і підтримку спортивної інфраструктури, надає підтримку жіночим футбольним командам, залучає фінансову підтримку через різноманітні законні джерела, проводить заходи та ініціативи для популяризації жіночого футболу в Україні. Статутні та регламентні документи Асоціації приведено у відповідність із законодавством, статутними і регламентними нормами Міжнародної федерації футбольних асоціацій (ФІФА) та Союзу європейських футбольних асоціацій (УЄФА) [20].

Відділ жіночого футболу – це структурна одиниця в межах УАФ або окрема комісія, яка відповідає за розвиток жіночого футболу в Україні. Вона включає в себе керівників, тренерський склад, а також фахівців з розвитку футболу серед жінок та дівчат [2].

Організаційна структура може змінюватись залежно від стратегій розвитку жіночого футболу та встановлених цілей Асоціації футболу України (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

### Організаційно-правові складові розвитку жіночого футболу в Україні

<i>Асоціація футболу</i>	Управління та регулювання футбольної діяльності, включаючи жіночий футбол, зазвичай підпорядковане національній федерації футболу. Ця організація розробляє правила, норми та положення для розвитку та проведення жіночого футболу в країні.
<i>Ліги та турніри</i>	Організація та проведення жіночих футбольних ліг і турнірів є ключовим елементом стимулювання розвитку цієї галузі. Регулярні змагання надають можливість гравцям проявити свої навички, а також привертають увагу спонсорів і глядачів.
<i>Фінансування та спонсорство</i>	Залучення фінансових ресурсів через спонсорську підтримку, державне фінансування та інші джерела є важливим для розвитку жіночого футболу. Це може включати підтримку від організацій, компаній або урядових інституцій.
<i>Інфраструктура</i>	Покращення спортивної інфраструктури, зокрема полів, тренувальних баз, стадіонів і футбольних академій, є ключовим елементом для забезпечення зручних умов для тренувань та змагань для жіночих футбольних команд.
<i>Масовий розвиток</i>	Залучення дівчат до футболу з молодшого віку шляхом шкільних програм, футбольних шкіл та молодіжних академій є важливим для створення платформи для майбутнього розвитку цієї галузі.

<i>Правове регулювання</i>	Створення правових норм і стандартів, які гарантують рівні умови для жіночого футболу в області фінансування, участі в змаганнях, прав гравців та тренерів, може сприяти розвитку цієї галузі.
----------------------------	--

Покращення цих елементів сприяє покращенню рівня розвитку жіночого футболу в Україні.

Українські футболістки мають статус «спортсмен професіонал» лише за умови укладання письмового контракту з професійним клубом, який виступає у Вищій лізі України. Гравчині, які виступають в Першій лізі, мають статус «аматори», оскільки вони є не обов'язковими. В порівнянні з чоловічим футболем, професійними вважають Прем'єр, Першу та Другу ліги [15].

Головними джерелами фінансування європейських футбольних клубів є: продаж прав на телетрансляції, продаж гравців, участь в єврокубках, продаж квитків, фан-шоппи, спонсорство [2, с. 148]

Сучасний футбол України станом на 2024 рік знаходиться на низькому рівні. Причиною цього є багато факторів, зокрема, нестабільна економіка країни, недостатня підтримка спорту з боку уряду, відсутність повноцінної стратегії, яка могла б покращити рівень українського футболу. Та головним фактором є війна в Україні, спричинена російською воєнною агресією, яка почалась у 2014 році і триває донині.

Якщо порівнювати жіночий футбол з чоловічим, то можна навести конкретний приклад: у 2024 році склалась така ситуація, що в Україні існує всього два футбольні клуби, які є прибутковими – це «Динамо» та «Шахтар», вони отримують преміальні за виступи в Лізі Чемпіонів та продажів гравців. Здебільшого українські клуби неприбуткові, президенти інвестують гроші, щоб задовольнити власні потреби [27]

То що ж можна говорити про жіночий футбол в цьому в цьому плані, якщо майже всі чоловічі команди неприбуткові, це риторичне питання, але

попри все, туди вливається величезний потік коштів. Рівень економічної діяльності чоловічих і жіночих футбольних клубів України дуже різний, між ними велика прірва. Якщо в загальному розібратись з чого відбувається фінансування українських жіночих футбольних команд, то воно може бути досить різноманітним і залежить від кількох факторів, таких як рівень команди, підтримка спонсорів, інтерес від медіа та управління футболом в країні.

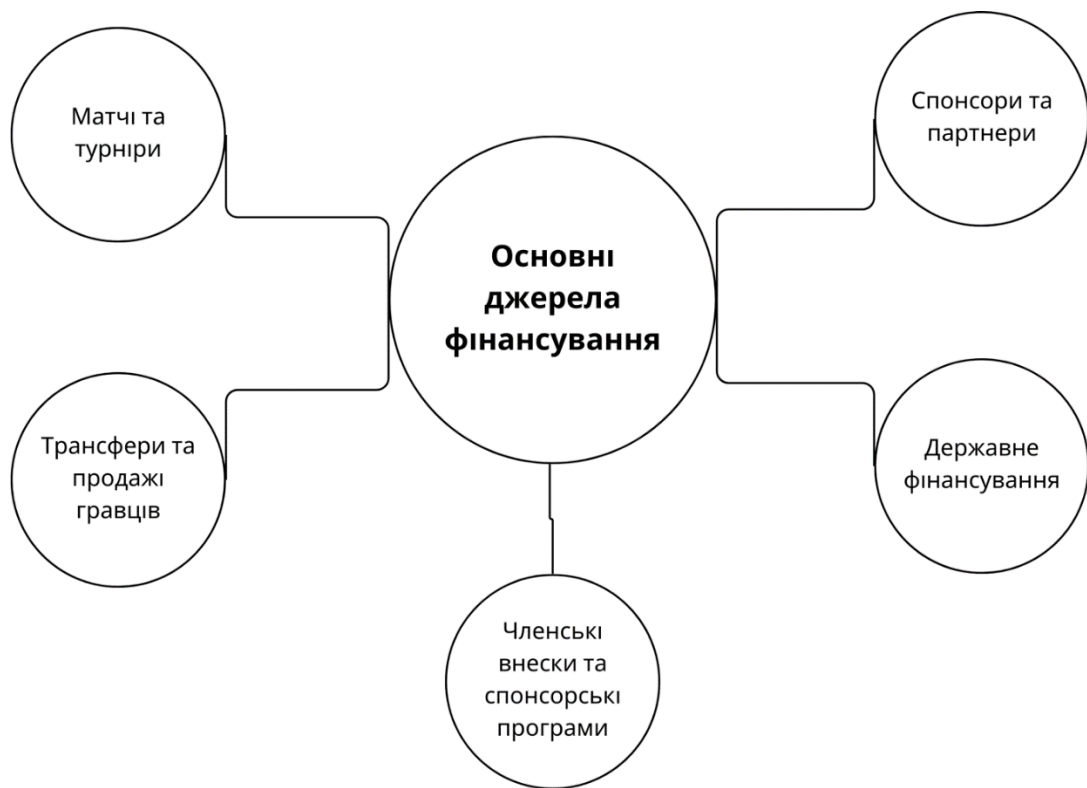


Рис. 1.2. Основні джерела фінансування жіночих футбольних клубів.

Важливо зауважити, що рівень фінансування може варіюватися в залежності від успіху та популярності самої команди, а також від загальної підтримки жіночого футболу в країні.

### Висновки до 1 розділу

1. Жіночий футбол в Україні має тривалу історію, яка бере початок з радянських часів. Незважаючи на перешкоди, пов'язані з гендерними

стереотипами та недостатнім фінансуванням, цей вид спорту поступово набуває популярності. Зусилля організацій, таких як УАФ, створення жіночих ліг і змагань національного рівня сприяли розвитку жіночого футболу. Проте залишається значний розрив у підтримці між чоловічим і жіночим футболом. Існує потреба в посиленні інфраструктури та залученні спонсорів для забезпечення стійкого розвитку.

2. Жіночий футбол у світі демонструє стрімкий розвиток, що відображається у створенні професійних ліг, міжнародних турнірів і зростаючій популярності серед глядачів. Країни з розвиненою інфраструктурою, такі як США, Англія та Франція, слугують прикладом для інших. Однак загальні проблеми, такі як гендерна нерівність, недостатнє фінансування та обмежена медійна підтримка, залишаються актуальними. Інвестиції в інфраструктуру, підтримка гравчинь і залучення спонсорів є ключовими напрямками для подальшого розвитку цього виду спорту.

3. Співпраця з міжнародними організаціями, клубами та тренерами сприяє підвищенню рівня українського жіночого футболу. Участь у міжнародних турнірах, стажування гравчинь за кордоном і впровадження світових стандартів дозволяють інтегруватися у світову систему жіночого футболу.

4. Розвиток жіночого футболу в Україні залежить від ефективного управління, фінансової підтримки та покращення інфраструктури. Основними джерелами фінансування є державні програми, гранти, спонсорські контракти та місцеві ініціативи. Проте рівень фінансової підтримки залишається недостатнім, особливо у порівнянні з чоловічим футболом. Організаційні структури, такі як УАФ, відіграють важливу роль у формуванні стандартів і розвитку інфраструктури. Водночас необхідно залучати нові джерела фінансування, розвивати масовий спорт серед дівчат і популяризувати жіночий футбол через медіа.



## **РОЗДІЛ 2**

### **МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ**

#### **2.1 Методи дослідження.**

У процесі даного дослідження, спрямованого на виявлення нових фактів, узагальнення існуючої інформації та розробку шляхів для покращення, була використана система методів науково-педагогічного дослідження. Ця система передбачала аналіз різних шляхів та методів, спрямованих на отримання нових знань і інтерпретацію отриманих результатів [39, 43].

Для забезпечення наукової обґрунтованості використано наступні методи дослідження:

- аналіз наукової літератури і матеріалів мережі Інтернет;
- синтез та узагальнення;
- метод порівняння й зіставлення;
- історичний метод;
- метод систематизації;
- соціологічні методи (бесіда, анкетування, глибинне інтерв'ю);
- методи математичної статистики;
- екстраполяції та ідеалізації.

#### **2.1.1 Аналіз науково-методичної літератури і матеріалів мережі Інтернет**

Для аналізу розвитку жіночого професійного футболу в Україні використовувались науково-методична література, офіційні звіти, статистичні дані та матеріали з веб-сайтів і соціальних мереж.

#### **2.1.2 Метод порівняння і зіставлення.**

Для аналізу розвитку жіночого футболу в Україні застосовували метод порівняння, вивчаючи показники країн із розвинутою футбольною інфраструктурою для визначення причин успіху та проблем.

### **2.1.3 Історичний метод.**

Історичний метод дослідив еволюцію жіночого футболу в Україні, виявивши ключові тенденції та закономірності через аналіз подій, реформ і соціальних змін.

### **2.1.4 Метод систематизації.**

Застосування методу систематизації дозволило організувати та класифікувати отриману інформацію про розвиток жіночого футболу в Україні за різними критеріями: історичними періодами, регіонами, клубами, досягненнями тощо.

### **2.1.5 Соціологічні методи (бесіда, анкетування, глибинне інтерв'ю).**

Розмова є методом отримання інформації на підставі обговорення конкретної проблеми. У цьому дослідженні проводились взаємні обговорення з метою визначення особливостей управлінських, нормативних та фінансових аспектів діяльності професійних жіночих футбольних клубів в Україні та світі. Була виражена необхідність проведення соціологічного опитування для отримання як фактичної інформації, так і оціночних суджень.

Саме тому було використано соціологічне анкетування серед провідних футбольних фахівців для визначення проблем діяльності в українських жіночих футбольних клубах. Склад респондентів був підібраний з урахуванням завдань дослідження. Анкета містила як закриті, так і відкриті питання, спрямовані на виявлення ключових аспектів при виборі місця роботи. Деякі запитання надавали респондентам можливість надати розгорнуті відповіді.

Глибинне інтерв'ю, як метод збору соціальної інформації, базувалося на вербальній соціально-психологічній взаємодії між інтерв'юером та респондентом з метою отримання даних, які цікавлять дослідника. Використання цього методу у дослідженні спрямовувалося на виявлення нових аспектів у проблемах та перспективах розвитку жіночого футболу в Україні.

### **2.1.6 Методи математичної статистики.**

Методи математичної статистики використовувалися для аналізу даних і виявлення тенденцій розвитку жіночого футболу, забезпечуючи кількісні показники та їх порівняння.

### **2.1.7 Екстраполяції та ідеалізації.**

Для прогнозування розвитку жіночого футболу в Україні застосовувалися методи екстраполяції та ідеалізації, що дало змогу визначити можливі сценарії його подальшого прогресу.

## **2.2 Організація дослідження.**

Дослідження проводилось шляхом систематичного збору, аналізу та інтерпретації інформації з різних джерел, включаючи літературні джерела, статистичні дані, а також інтерв'ю зі спортсменками, експертами та представниками футбольних організацій. Для забезпечення об'єктивності та достовірності результатів дослідження використовувалися різноманітні методи дослідження.

Дослідження було розподілене на чотири етапи протягом 2023–2024 років.

На першому етапі, з жовтня по грудень 2023 року, проводився пошук інформації, аналіз наукових та спеціалізованих джерел у мережі Інтернет щодо хронології розвитку жіночого футболу та сучасних аспектів розвитку жіночого футболу в Україні та у світі, а також організаційних та правових аспектів функціонування жіночих футбольних клубів. Це дозволило визначити актуальність теми дослідження та ступінь наукової новизни. Також на цьому етапі було розроблено програму дослідження та використано комплекс наукових методів.

Другий етап, який тривав з січня по травень 2024 року, включав аналіз факторів, що впливають на розвиток жіночого футболу в Україні. Було проведено соціологічне анкетування серед спортсменок та функціонерів, які

займаються футболом, з метою визначення їхньої зацікавленості у роботі з українськими клубами.

На третьому етапі, що тривав з червня по вересень 2024 року, було визначено компоненти та шляхи покращення діяльності вітчизняних жіночих футбольних клубів. Проведено глибинні інтерв'ю з експертами з метою виявлення ключових аспектів та встановлення важливих умов для покращення стану жіночого футболу в Україні.

Четвертий етап, що тривав з жовтня по грудень 2024 року, передбачав розроблення практичних рекомендацій щодо покращення діяльності жіночих футбольних клубів в УПЛ.

## РОЗДІЛ 3

### ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ЖІНОЧОГО ПРОФЕСІЙНОГО ФУТБОЛУ В УКРАЇНІ

#### 3.1 Оцінка потенціалу розвитку жіночого футболу в Україні.

Жіночий футбол в Україні переживає етап активного розвитку, проте для досягнення справжнього успіху необхідно подолати численні виклики та бар'єри. В умовах глобальної спортивної спільноти, де гендерна рівність і соціальна справедливість стають все більш важливими, він не лише демонструє свою спортивну майстерність, але й виступає важливим інструментом соціальних змін.

Сучасний футбол вже давно перестав бути просто грою, він став відображенням суспільних процесів, індикатором культурних змін та символом прагнення до рівноправності. У цьому контексті розвиток жіночого професійного футболу в Україні має не лише спортивне, але й соціально-економічне значення.

Попри те, що жіночий футбол в Україні ще не досягнув того рівня популярності та підтримки, якого заслуговує, існують значні перспективи для його зростання. Жінки-футболістки демонструють високий рівень майстерності, незламну волю до перемоги та готовність долати будь-які труднощі. Проте для того, щоб цей вид спорту міг розвиватися повною мірою, необхідно враховувати і аналізувати низку факторів, які безпосередньо впливають на його розвиток.

Фінансування, інфраструктура, освіта та тренування, соціальні та культурні аспекти, державна підтримка, медіа-висвітлення, а також міжнародна співпраця – всі ці елементи грають ключову роль у формуванні успішної та стійкої системи жіночого професійного футболу в Україні. Кожен з цих факторів має свої особливості, виклики та можливості, які потребують комплексного підходу та ефективного управління.

З урахуванням світового досвіду та національних реалій, Україна має всі шанси стати прикладом для інших країн у розвитку жіночого футболу. Для цього необхідно об'єднати зусилля державних органів, бізнесу, спортивних організацій та громадськості, створити сприятливі умови для зростання та підтримки талановитих спортсменок, а також забезпечити рівні можливості для всіх учасниць футбольного процесу.

Цей аналіз покликаний не лише окреслити основні фактори, що впливають на розвиток жіночого професійного футболу в Україні, але й запропонувати шляхи їхнього подолання та використання для досягнення нових висот у цьому надзвичайно важливому та перспективному напрямку.

Жіночий футбол в Україні має значний потенціал для розвитку, з огляду на зростаючий інтерес серед дівчат та жінок до занять спортом. Однак, для реалізації цього потенціалу необхідно врахувати декілька ключових факторів (рис. 3.1):



Рис. 3.1 Ключові фактори реалізації потенціалу розвитку жіночого футболу.

### **Соціальний фактор**

Жіночий футбол може відігравати важливу роль у сприянні гендерній рівності та соціальній інтеграції. Залучення жінок до спорту сприяє зниженню гендерних стереотипів, надає їм більше можливостей для самореалізації та підвищує їх статус у суспільстві. Крім того, популяризація жіночого футболу

може сприяти залученню дітей та молоді до активного способу життя, що позитивно впливатиме на їхнє здоров'я та соціальний розвиток.

Він руйнує стереотипи про те, що спорт – це лише чоловіча справа, адже потребує великих фізичних навантажень. Жінки показують, що можуть бути сильними та впевненими спортсменками.

Жіночий футбол залучає та об'єднує жінок в єдину спільноту, де немає значення соціальна та культурна група, в якій перебуває жінка. В цій групі вони знаходять нові знайомства, співпрацюють та взаємодіють.

### **Демографічний фактор**

Зростаюча чисельність молоді, яка бажає займатися футболом, створює сприятливі умови для розвитку юнацьких команд та підготовки майбутніх професійних гравчинь. Залучення дівчат до футбольних шкіл і клубів з раннього віку сприятиме підвищенню рівня їхньої майстерності та конкурентоспроможності не тільки в Україні, а й на міжнародній арені. Важливу роль відіграє також збільшення кількості дівчат, які бачать у футболі можливість для кар'єрного росту та самореалізації та прагнуть працювати над цим.

Створення юнацьких академій та клубів є одним із основних напрямків. Ці академії забезпечують професійний підхід до тренувань з раннього віку, надаючи дівчатам можливість розвивати свої навички під керівництвом кваліфікованих тренерів. Такі заклади часто мають партнерські відносини з професійними клубами, що відкриває доступ до сучасних тренувальних методик і ресурсів.

Залучення дівчат до футбольних шкіл і клубів з раннього віку сприятиме не лише підвищенню їхньої майстерності, але й допоможе їм побачити можливості для кар'єрного росту та самореалізації у футболі. Багато дівчат бачать у футболі не тільки спорт, але й можливість побудувати успішну кар'єру, стати відомими гравчинями, тренерами або спортивними менеджерами. Цей аспект є важливим для мотивації молодих гравчинь працювати над своїми навичками та досягати високих результатів.

## Економічний фактор

Інвестиції в жіночий футбол можуть мати позитивний економічний вплив. Розвиток цього виду спорту сприятиме створенню нових робочих місць, як у спортивних клубах та організаціях, так і у сферах, пов'язаних із медіа, маркетингом та інфраструктурою. Крім того, успіхи національних жіночих команд на міжнародній арені можуть підвищити престиж країни та сприяти залученню туристів і інвесторів.

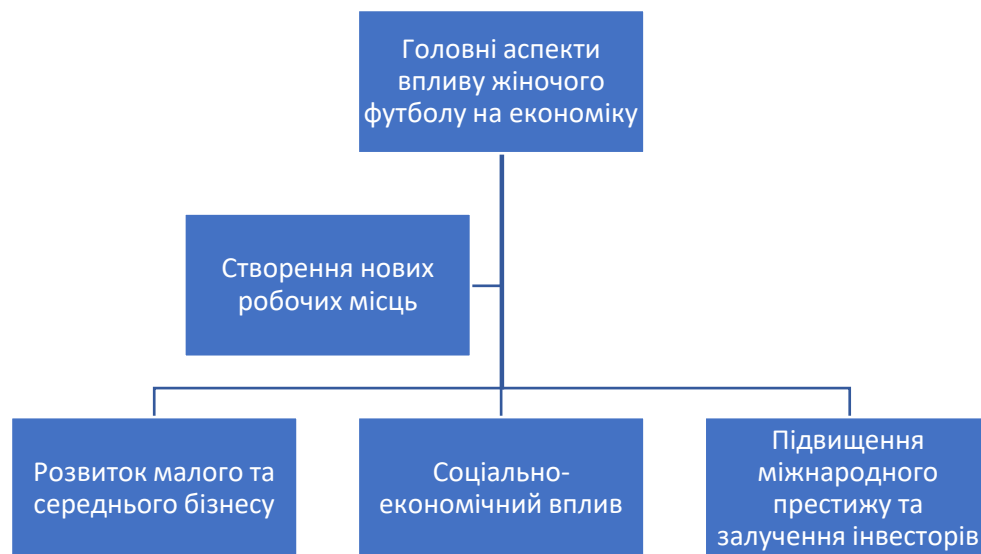


Рис. 3.2 Головні аспекти впливу жіночого футболу на економіку.

Розвиток жіночого футболу сприяє створенню нових робочих місць у кількох ключових секторах:

1. **Спортивні клуби та організації:** розширення кількості жіночих футбольних команд та клубів потребує залучення додаткового персоналу, включаючи тренерів, адміністраторів, медичних працівників, аналітиків та інших спеціалістів.

2. **Медіа та маркетинг:** популяризація жіночого футболу веде до зростання попиту на висвітлення подій у засобах масової інформації. Це створює робочі місця для журналістів, операторів, фотографів, маркетологів та спеціалістів з реклами.



3. Інфраструктура: будівництво та модернізація спортивних об'єктів, таких як стадіони, тренувальні бази та спортивні школи, також вимагають залучення будівельників, інженерів, архітекторів та інших професіоналів.

Зростання популярності жіночого футболу сприятиме розвитку малого та середнього бізнесу у таких галузях як туризм та гостинність, адже організація та проведення змагань та турнірів буде залучати туристів як з України, так і з-за кордону (після закінчення війни в Україні). Це сприятиме зростанню попиту на послуги готелів, ресторанів, транспортних компаній та інших підприємств сфери гостинності.

В свою чергу, зростання популярності жіночого футболу веде до збільшення продажів атрибутики, одягу та інших товарів.

Жіночий футбол може мати також позитивний соціально-економічний вплив на суспільство. Залучення більшої кількості жінок та дівчат до занять футболом сприяє покращенню загального рівня здоров'я населення, знижуючи витрати на медичне обслуговування. Розвиток сприятиме гендерній рівності, надаючи жінкам більше можливостей для самореалізації та кар'єрного росту. Інвестиції у спортивні програми для молоді допомагають залучати дітей та підлітків до активного способу життя, знижуючи ризики соціальної дезадаптації та правопорушень.

Успіхи національних жіночих команд на міжнародній арені можуть мати кілька важливих наслідків (рис. 3.3):

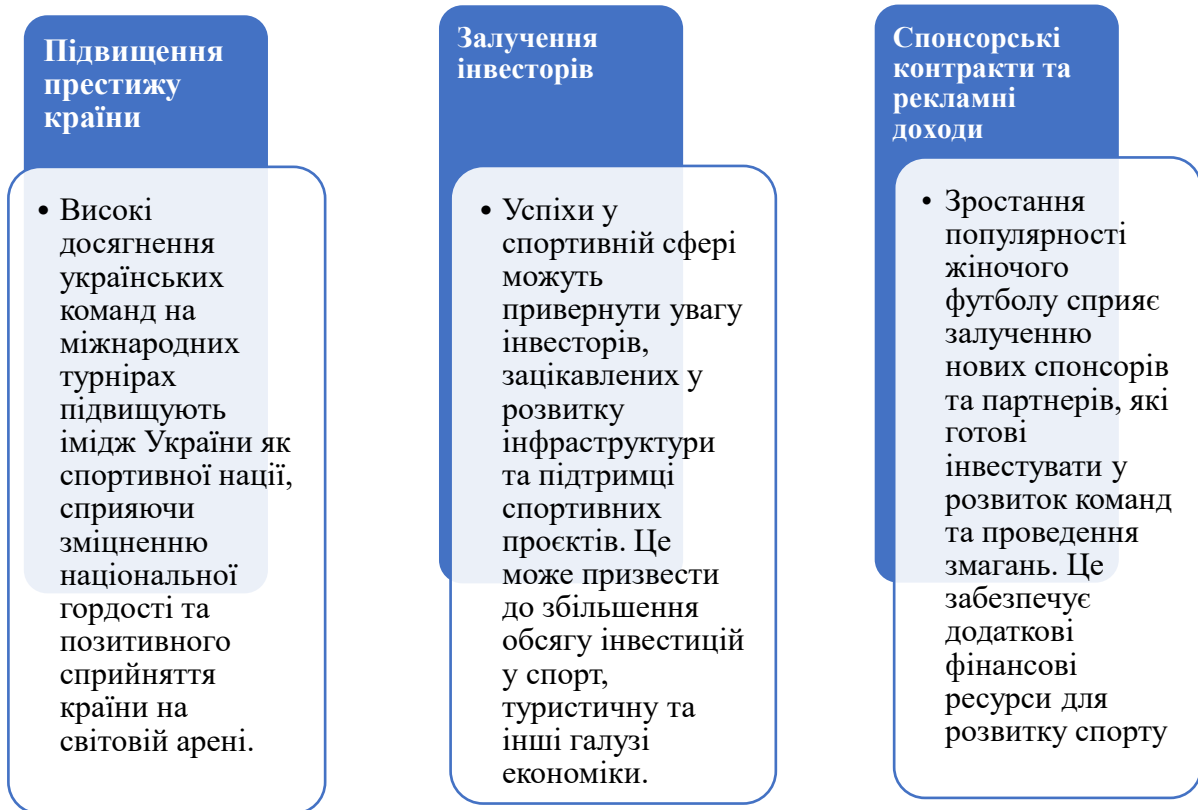


Рис. 3.3 Наслідки успіху жіночих команд.

Інвестиції в жіночий футбол мають значний потенціал для позитивного економічного впливу на різні сфери економіки та суспільства. Створення нових робочих місць, розвиток малого та середнього бізнесу, підвищення рівня фізичної активності населення, зменшення соціальної нерівності та підвищення міжнародного престижу України - все це є важливими аспектами, які сприяють загальному розвитку країни. Реалізація цього потенціалу потребує комплексного підходу та співпраці між державою, приватним сектором та громадськістю.

### Спортивний фактор

Україна має потенціал для розвитку сильних національних жіночих команд, що може бути досягнуто за умови системного підходу до підготовки гравчинь. Впровадження сучасних методик тренувань, залучення кваліфікованих тренерів та участь у міжнародних змаганнях сприятимуть підвищенню рівня гри українських футболісток. Крім того, розвиток жіночого

футболу на національному рівні сприятиме збільшенню кількості гравчинь, які можуть успішно виступати за кордоном, підвищуючи таким чином імідж українського футболу.

Запровадження програм фізичного виховання у школах, спрямованих на підтримку та розвиток жіночого футболу, також відіграє важливу роль. Впровадження таких програм допомагає виявляти талановитих гравчинь на ранньому етапі та заохочує їх до подальшого розвитку у футбольних школах та клубах. Це також сприяє підвищенню загального рівня фізичної підготовки серед дівчат і пропаганді здорового способу життя.

### **Інфраструктурний фактор**

Поліпшення спортивної інфраструктури є важливою умовою для розвитку жіночого футболу в Україні. Будівництво нових стадіонів, тренувальних баз та спортивних шкіл забезпечить необхідні умови для тренувань і змагань. Інвестиції в інфраструктуру сприятимуть також залученню більшої кількості дівчат до занять футболом, оскільки забезпечать доступ до якісних спортивних об'єктів.

### **Культурний фактор**

Зміна ставлення суспільства до жіночого футболу є важливим аспектом його розвитку. Підвищення обізнаності про досягнення жіночих команд, організація рекламних кампаній та заходів спрямованих на популяризацію жіночого футболу, сприятимуть збільшенню інтересу до цього виду спорту. Підтримка з боку медіа та громадських організацій також відіграє важливу роль у формуванні позитивного іміджу жіночого футболу.

Отже, підвищення популярності жіночого футболу серед населення є важливим етапом на шляху до його розвитку в Україні. Ключовими факторами цього є активна медійна присутність, залучення амбасадорів, організація великих турнірів, підтримка молоді та створення комфортних умов для гравців. Залучення широкої аудиторії до жіночого футболу допоможе не лише підвищити його популярність, а й створити сприятливу атмосферу для розвитку цього виду спорту в країні.

### 3.2. Стратегії фінансування та залучення інвестицій

Розвиток жіночого футболу в Україні вимагає значних фінансових ресурсів. Ефективні стратегії фінансування та залучення інвестицій є ключовими для забезпечення сталого розвитку цього виду спорту. Розглянемо основні напрями та підходи до фінансування жіночого футболу в Україні, до яких належить державна підтримка, приватні інвестиції, гранти та фонди, краудфандинг та благодійність..

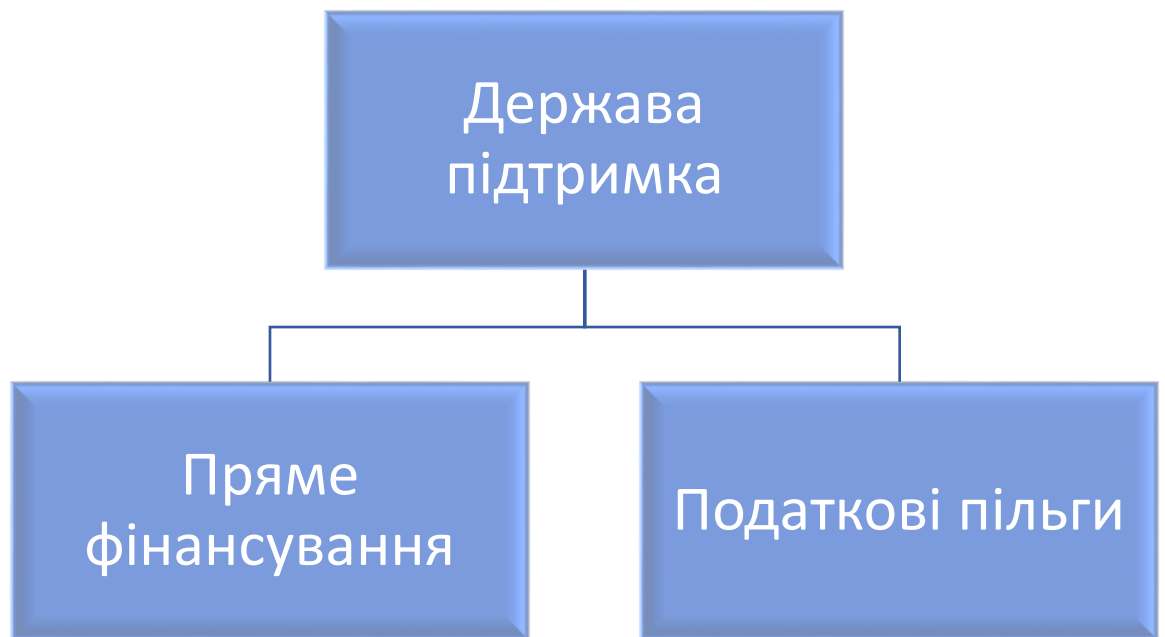


Рис. 3.4 Державне фінансування жіночих футбольних клубів.

#### 1. Пряме фінансування.

Держава може відігравати важливу роль у фінансуванні жіночого футболу шляхом виділення коштів з державного бюджету. Пряме фінансування може бути спрямоване на:

- підтримку національних та регіональних жіночих команд.
- будівництво та модернізацію спортивної інфраструктури.
- розробку та впровадження освітніх програм для тренерів та спортивних адміністраторів.

## 2. Податкові пільги.

Відповідно до статті 30 пункту 1 Податкового кодексу України, податкова пільга - передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав, визначених пунктом 30.2 цієї статті.

Згідно з пунктом 2 тієї ж статті підстави для надання податкових пільг є особливості, притаманні певній групі платників податків, виду їхньої діяльності, об'єктом оподаткування або характеру та суспільного значення здійснюваних ними витрат.

Запровадження податкових пільг для підприємств, які інвестують у розвиток жіночого футболу, може стимулювати приватні інвестиції. Це може включати:

- податкові знижки для спонсорів жіночих команд;
- зменшення податків для компаній, які фінансують будівництво спортивних об'єктів;
- пільгові умови для компаній, що підтримують молодіжні та дитячі футбольні програми [24, 25].

Діяльність спортивних клубів — окрема тема в плані оподаткування. Крім того, що усі вони за українським законодавством є податковими агентами й займаються нарахуванням на перерахуванням податків своїх працівників як фізичних осіб, вони також сплачують свої податки як юридичні особи.

Це податок на прибуток (18%) та податок на додану вартість (не більше 20%), якщо оборот від їхньої діяльності становить понад один мільйон гривень. За словами директора Інституту соціально-економічної трансформації, податок на прибуток не платить жоден український футбольний клуб (окрім тих, які не вважаються збитковими, сюди можна віднести хіба що ФК «Шахтар»), тому що всі наші клуби є збитковими. За таких обставин вони сплачують тільки податок на додану вартість [15].

Приватні інвестиції у свою чергу поділяються на корпоративне спонсорство, яке є одним з найефективніших способів залучення фінансування. Великі компанії можуть спонсорувати жіночі футбольні команди, турніри та ліги. Це сприятиме не тільки фінансовій підтримці, але й підвищенню популярності бренду спонсора серед цільової аудиторії. А також партнерські програми.

Розробка та впровадження партнерських програм з приватними компаніями дозволить залучити додаткові ресурси. Такі програми можуть включати:

- спільні маркетингові кампанії;
- організацію спільних заходів та турнірів;
- надання компаніям права на використання бренду жіночих команд у своїх рекламних матеріалах.

Гранти та фонди є важливими джерелами фінансування, що можуть суттєво підтримати розвиток жіночого футболу в Україні. Ефективне використання цих ресурсів дозволить забезпечити довгостроковий розвиток та підвищення конкурентоспроможності жіночого футболу на національному та міжнародному рівнях.

Міжнародні футбольні організації, такі як ФІФА та УЄФА активно підтримують розвиток жіночого футболу по всьому світу. Ці організації надають гранти та фінансову допомогу для реалізації різних програм, спрямованих на підвищення рівня жіночого футболу.

1. Програма ФІФА «Футбол для всіх»: вона спрямована на підтримку розвитку футболу в різних країнах, включаючи жіночий футбол та передбачає надання грантів для розвитку інфраструктури, проведення тренувальних таборів та освітніх програм [45].

2. Програма УЄФА «Жінки у футболі»: УЄФА підтримує розвиток жіночого футболу через фінансову допомогу національним федераціям. Програма включає гранти на проведення турнірів, організацію тренерських

курсів та підвищення кваліфікації, а також на розвиток молодіжних програм [11].

Організація Об'єднаних Націй (далі – ООН) та інші неурядові організації, також підтримують розвиток жіночого спорту, включаючи футбол.

ООН фінансує проекти, спрямовані на підтримку гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок через спорт. Такі програми включають гранти на розвиток жіночого футболу, освітні програми для дівчат та жінок, а також проекти, що сприяють соціальній інтеграції через спорт [49]

Створення національного фонду розвитку жіночого футболу може стати важливим кроком для акумулювання та ефективного розподілу фінансових ресурсів. Такий фонд може фінансуватися за рахунок державних коштів, приватних інвестицій та благодійних внесків.

Він може реалізовувати різноманітні програми та проекти, спрямовані на підтримку та розвиток цього виду спорту через освітні, соціальні, молодіжні програми та інфраструктурні проекти.

Гранти та фонди є важливими інструментами фінансування, які можуть забезпечити стале фінансове підґрунтя для розвитку жіночого футболу в Україні. Залучення міжнародних грантів від організацій, таких як ФІФА, УЄФА та ООН, а також створення національних фондів підтримки жіночого футболу, дозволить акумулювати кошти з різних джерел та спрямувати їх на пріоритетні напрями розвитку. Це сприятиме підвищенню рівня жіночого футболу в Україні та його конкурентоспроможності на міжнародній арені.

Використання краудфандингових платформ дозволить залучити фінансову підтримку від широкої громадськості. Створення кампаній для збору коштів на конкретні проекти, такі як будівництво стадіонів або проведення турнірів, може залучити значні ресурси від індивідуальних донорів.

Співпраця з благодійними організаціями, які підтримують розвиток спорту, може стати ще одним джерелом фінансування. Благодійні організації

можуть надавати гранти та інші види підтримки для розвитку жіночого футболу.

Укладання рекламних контрактів з компаніями, зацікавленими у просуванні свого бренду через жіночий футбол, може забезпечити додаткові фінансові ресурси. Це можуть бути контракти на розміщення реклами на стадіонах, спортивній екіпіровці та медійних платформах.

Отже, розвиток жіночого футболу в Україні вимагає комплексного підходу до фінансування та залучення інвестицій. Державна підтримка, приватні інвестиції, міжнародні гранти, краудфандинг, благодійність та медійні контракти є основними стратегіями, які можуть забезпечити необхідні ресурси для сталого розвитку цього виду спорту. Реалізація цих стратегій потребує тісної співпраці між державою, приватним сектором, громадськими організаціями та міжнародними партнерами.

### **3.3. Розвиток інфраструктури та освітніх програм.**

Для забезпечення сталого розвитку жіночого футболу в Україні необхідно зосередитися на розвитку інфраструктури та освітніх програм. Це сприятиме підвищенню рівня підготовки гравчинь, забезпеченню якісних умов для тренувань та змагань, а також розвитку футбольних талантів з раннього віку. Ключові напрями розвитку інфраструктури та освітніх програм (рис. 3.5):



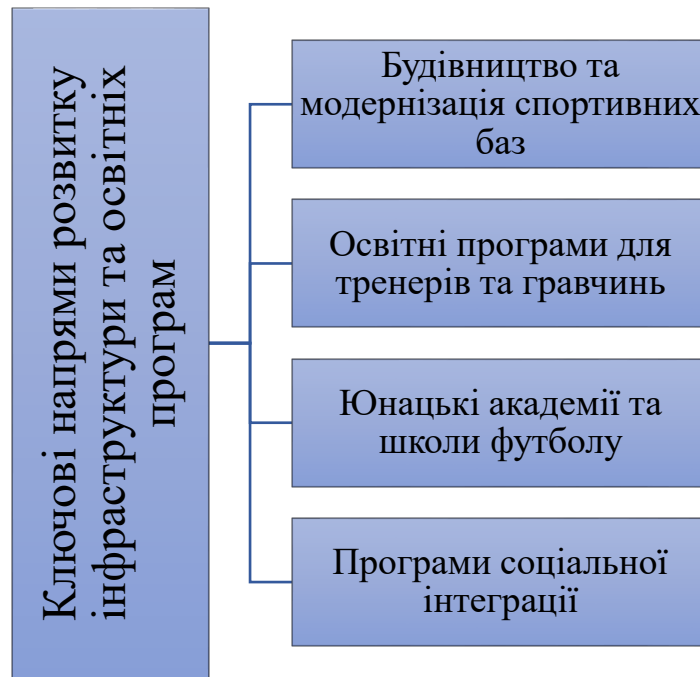


Рис. 3.5 Ключові аспекти розвитку інфраструктури та освітніх програм.

1. Будівництво нових стадіонів, тренувальних баз та спортивних комплексів, спеціально призначених для жіночого футболу, є важливим кроком для розвитку цього виду спорту. Нові об'єкти повинні відповідати сучасним стандартам та забезпечувати:

- якісні умови для тренувань: сучасні тренувальні поля з натуральним та штучним покриттям, обладнані роздягальнями, душовими та іншими необхідними зручностями;
- безпеку та комфорт: дотримання високих стандартів безпеки, включаючи систему освітлення, вентиляції та охорони;
- інфраструктуру для глядачів: трибуни, парковки, зони відпочинку та харчування для глядачів, що сприятиме залученню більшої кількості фанатів на матчі жіночого футболу.

2. Оновлення наявних спортивних об'єктів для відповідності сучасним вимогам та підвищення їхньої ефективності також є важливим завданням. Модернізація може включати:

- реконструкцію тренувальних полів: поліпшення покриття, оновлення систем дренажу та освітлення;

- ремонт та оновлення споруд: реконструкція роздягалень, душових, тренажерних залів та інших приміщень;
- впровадження нових технологій: використання сучасних технологій для моніторингу фізичної підготовки гравчинь, відеоаналізу матчів та тренувань.

3. Впровадження освітніх програм для тренерів є ключовим елементом розвитку жіночого футболу. Ці програми мають надавати тренерам необхідні знання та навички для підготовки гравчинь на високому рівні.

Основні напрямки:

- курси підвищення кваліфікації - організація регулярних курсів та семінарів для тренерів, що охоплюють різні аспекти тренувального процесу, тактики, фізичної підготовки та психології;
- стажування та обмін досвідом - можливість проходження стажування у провідних клубах та академіях, як в Україні, так і за кордоном, для обміну досвідом та отримання нових знань;
- освітні ресурси - розробка та поширення методичних посібників, відеоуроків та інших матеріалів для тренерів.

Освітні програми для гравчинь мають сприяти розвитку їхніх навичок та підготовці до професійної кар'єри у футболі. Для майбутніх професійних спортсменок корисним буде відвідування тренувальних таборів та майстер-класів, програм, спрямованих на розвиток психологічної стійкості, мотивації та командного духу серед гравчинь, а також різні курси з тактики, стратегії та теоретичних аспектів футболу для поглиблення знань.

4. Створення мережі юнацьких академій та шкіл футболу є важливим кроком для підготовки майбутніх професійних гравчинь з раннього віку. Академії повинні забезпечувати високий рівень тренувань, що включає як фізичну підготовку, так і тактичну та технічну підготовку, поєднання спортивної підготовки з академічною освітою, що дозволить молодим футболісткам отримувати повноцінну освіту а також ідентифікацію та

розвиток футбольних талантів серед молоді через регулярні тренування, змагання та турніри.

Розвиток інфраструктури та освітніх програм є ключовими елементами сталого розвитку жіночого футболу в Україні. Будівництво та модернізація спортивних об'єктів, впровадження освітніх програм для тренерів та гравчинь, створення юнацьких академій та реалізація програм соціальної інтеграції сприятимуть підвищенню рівня підготовки спортсменок, розвитку футбольних талантів та забезпеченню гендерної рівності у спорті. Це допоможе зробити жіночий футбол більш конкурентоспроможним та популярним, як на національному, так і на міжнародному рівнях.

### **3.4. Роль медіа та громадських організацій у популяризації жіночого футболу.**

Популяризація жіночого футболу є ключовим завданням для залучення нових гравчинь, підвищення інтересу серед населення та створення сприятливих умов для розвитку цього виду спорту. Засоби масової інформації та громадські організації відіграють важливу роль у цьому процесі. Основні кроки у популяризації жіночого футболу включають збільшення медіа-присутності, активне використання соціальних мереж та цифрових платформ, підтримку діяльності громадських організацій та проведення рекламних кампаній (див. рис. 3.6).



Рис. 3.6 Основні кроки у популяризації жіночого футболу.

Збільшення висвітлення жіночого футболу у засобах масової інформації сприятиме підвищенню його популярності та залученню нових вболівальників. Основними заходами можуть бути спеціальні програми та репортажі (створення та трансляція спеціальних програм, репортажів та інтерв'ю з гравчинями, тренерами та адміністраторами жіночих команд на телебаченні та радіо), новинні статті та огляди (регулярне публікування новинних статей, оглядів матчів, аналітичних матеріалів та інтерв'ю у газетах, журналах та на інтернет-порталах), документальні фільми (виробництво документальних фільмів про історію та розвиток жіночого футболу в Україні, історії успішних гравчинь та команд).

Організація та підтримка медіа-заходів, таких як прес-конференції за участю гравчинь, тренерів та представників футбольних федерацій для інформування про події та плани розвитку жіночого футболу; медіа-дні, де журналісти можуть спостерігати за тренуваннями, спілкуватися з гравчинями та тренерами; відкриті тренування, проведення яких дозволить залучити журналістів та збільшити увагу до жіночого футболу.

Використання соціальних мереж (Facebook, Instagram, Twitter, TikTok) є потужним інструментом для популяризації жіночого футболу, оскільки вони дозволяють оперативно та ефективно доносити інформацію до широкої аудиторії. Для цього треба донести важливість цього кроку до гравчинь а провести майстер-класи, де показати і навчити створювати та вести свої офіційні акаунти. Також, варто уточнити, що у клуби повинні мати активні та привабливі для ока користувача соціальні профілі, щоб цікаво показувати життя команди та залучати нових підписників.

Активне використання цифрових платформ та стрімінгових сервісів дозволяє забезпечити доступність контенту для широкої аудиторії:

- онлайн-трансляції матчів - організація онлайн-трансляцій матчів жіночого футболу на популярних стрімінгових платформах (YouTube, Twitch, офіційні сайти клубів);

- мобільні додатки - розробка мобільних додатків для фанатів жіночого футболу, що надають доступ до новин, результатів матчів, відео та інших матеріалів;
- платформи для обговорення - створення форумів, груп у соціальних мережах та платформ для обговорення жіночого футболу, де вболівальники можуть спілкуватися та ділитися враженнями.

Громадські організації та ініціативи, що сприяють розвитку та популяризації жіночого футболу, відіграють важливу роль у залученні нових гравчинь та підвищенні обізнаності серед населення. Організація спільних заходів, таких як турніри, майстер-класи, освітні програми та інформаційні кампанії. Співпраця з неурядовими організаціями, які займаються питаннями гендерної рівності та підтримки жінок у спорті. Залучення волонтерів для проведення заходів та популяризації жіночого футболу серед різних соціальних груп [34].

Роль медіа та громадських організацій у популяризації жіночого футболу є надзвичайно важливою. Збільшення медіа-присутності, активне використання соціальних мереж та цифрових платформ, підтримка діяльності громадських організацій та проведення рекламних кампаній сприятимуть підвищенню інтересу до жіночого футболу та залученню нових гравчинь та вболівальників. Це допоможе створити сприятливі умови для розвитку жіночого футболу в Україні та підвищити його конкурентоспроможність на міжнародній арені.

### **Висновки до 3 розділу**

1. Жіночий футбол в Україні має значний потенціал для розвитку, зважаючи на зростаючий інтерес до цього виду спорту серед молоді. Проте на шляху до успіху стоять виклики, такі як обмежене фінансування, слабка інфраструктура та недостатня популяризація. Для забезпечення стійкого розвитку необхідно інвестувати у створення юнацьких академій, покращення умов тренувань і залучення гравчинь до професійних команд.

2. Ефективне фінансування є ключовим фактором розвитку жіночого футболу в Україні. Основними джерелами інвестицій можуть бути державні програми, спонсорські контракти, гранти та партнерські угоди з бізнесом. Для залучення інвестицій необхідно підвищити конкурентоспроможність команд і розробити програми популяризації жіночого футболу.

3. Інфраструктура є базовою складовою успішного розвитку жіночого футболу. Будівництво сучасних тренувальних баз, стадіонів і шкіл дозволить створити сприятливі умови для тренувань і змагань. Важливу роль відіграють освітні програми, які допомагають виховувати кваліфікованих тренерів і управлінців у сфері спорту.

4. Медіа та громадські організації відіграють ключову роль у формуванні позитивного іміджу жіночого футболу. Розширення присутності у ЗМІ, проведення соціальних кампаній і залучення громадськості сприяють зростанню популярності та підтримки цього виду спорту.

## РОЗДІЛ 4

### ПЕРСПЕКТИВИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ ЖІНОЧИХ КЛУБІВ В УКРАЇНІ

#### 4.1. Адаптація зарубіжного досвіду в Україні.

Жіночий футбол у світі набуває дедалі більшої популярності, демонструючи значний прогрес у розвитку інфраструктури, фінансуванні та підвищенні рівня гри. Водночас в Україні цей вид спорту стикається з численними проблемами, такими як недостатнє фінансування, слабка інфраструктура та низький рівень суспільного інтересу. У цьому контексті адаптація успішних моделей функціонування зарубіжних клубів може стати ключем до трансформації українського жіночого футболу.

Однією з головних складових успіху жіночих футбольних клубів у світі є фінансова стабільність, що забезпечується спонсорською підтримкою та рекламними контрактами. Наприклад, у США, де жіночий футбол має високий рівень популярності, клуби активно співпрацюють із великими брендами, які інвестують у розвиток команд і організацію турнірів.

В Україні варто створювати умови для залучення спонсорів, зокрема шляхом підвищення медійності футболу. Зусилля можуть бути спрямовані на проведення рекламних кампаній, організацію яскравих подій і турнірів. Крім того, державні програми співфінансування могли б стимулювати розвиток клубів, особливо на початкових етапах становлення.

Ключовим елементом для забезпечення успішної діяльності клубів є якісна інфраструктура. У європейських країнах, таких як Німеччина та Франція, діють спеціалізовані тренувальні бази для жіночих команд, які відповідають сучасним стандартам. Вони включають обладнані поля, спортивні зали, реабілітаційні центри та навіть академії для молоді.

Для України важливо залучати інвестиції у модернізацію футбольних баз та створення нових тренувальних майданчиків. Наприклад, державні та приватні ініціативи, подібні до тих, що реалізуються в Нідерландах, можуть

стати прикладом. Там інвестиції в молодіжні програми та інфраструктуру розглядаються як довгострокова стратегія розвитку футболу.

Успіх жіночих команд значною мірою залежить від рівня підготовки тренерського складу. У зарубіжних клубах велика увага приділяється підвищенню кваліфікації тренерів, їх участі у міжнародних семінарах та обміні досвідом. У Японії, наприклад, впроваджуються програми підготовки тренерів, які акцентують увагу на специфіці роботи з жіночими командами.

Україні слід активно долучатися до подібних міжнародних програм. Крім того, необхідно створювати національні курси для тренерів, які відповідатимуть сучасним вимогам. Ці ініціативи можуть сприяти не лише покращенню якості тренувань, а й підвищенню рівня гри.

Успіх зарубіжних клубів у просуванні жіночого футболу значною мірою залежить від грамотної медіастратегії. Наприклад, у Швеції та Норвегії жіночі команди активно співпрацюють зі ЗМІ та соціальними платформами, що сприяє формуванню позитивного іміджу спорту.

В Україні важливо створювати інформаційні кампанії, спрямовані на популяризацію жіночого футболу серед молоді. Особливу увагу варто приділити співпраці з медіа для висвітлення подій, досягнень гравчинь та турнірів. Це дозволить залучити нових уболівальників і підвищити загальний інтерес до спорту.

Попри перспективність адаптації зарубіжного досвіду, існують певні виклики, пов'язані з економічною нестабільністю та низьким рівнем підтримки спорту в Україні. Недостатнє фінансування, відсутність державних програм розвитку та упереджене ставлення до жіночого футболу ускладнюють процес реформ.

Однак вирішення цих проблем можливе завдяки синергії зусиль держави, приватного сектора та громадських організацій. Важливим кроком може стати активізація співпраці з міжнародними футбольними асоціаціями для отримання грантів і технічної допомоги.



Адаптація зарубіжного досвіду може стати ключовим елементом у трансформації українського жіночого футболу. Інвестуючи у фінансування, інфраструктуру, освіту тренерів і популяризацію спорту, Україна має шанс інтегруватися у світову футбольну спільноту. Це не лише підвищить рівень гри, а й сприятиме формуванню позитивного іміджу країни на міжнародній арені.

Зарубіжний досвід розвитку жіночого футболу, зокрема в таких країнах, як Іспанія, Норвегія та Німеччина, може бути корисним для українського контексту. Кожна з цих країн має успішні приклади підтримки жіночих команд на рівні держави, зокрема через фінансування, спонсорство та активну медійну підтримку (див. табл. 4.1).

*Таблиця 4.1*

#### Адаптація зарубіжних стратегій

Країна	Стратегія	Адаптація в Україні
Іспанія	Державні субсидії для жіночих клубів	Впровадження аналогічної системи підтримки на рівні регіональних органів влади в Україні.
Німеччина	Програми для розвитку молодіжних жіночих академій	Створення футбольних шкіл для дівчат за участю провідних тренерів.
Норвегія	Гендерно-орієнтовані програми та освітні кампанії	Запуск освітніх програм та кампаній з підтримки гендерної рівності у спорті.

##### 1. Іспанія: державні субсидії та підтримка для жіночих клубів.

Іспанська ліга для жінок **Primera División Femenina** отримує державну підтримку через спортивний фонд Іспанії. Це фінансування допомагає покривати витрати клубів на тренування, інфраструктуру, а також маркетинг і просування матчів. Крім того, Іспанська федерація футболу (RFEF) створила

програми, що фінансово підтримують жіночі команди в менших лігах для забезпечення зростання молодих талантів.

#### **Можлива адаптація в Україні:**

- запровадити програму субсидій для українських жіночих футбольних клубів на національному та регіональному рівнях, що охоплюватиме витрати на тренування, подорожі та організацію матчів;
- залучити спонсорів та інвесторів через створення спеціальних платформ, де вони можуть підтримувати розвиток жіночого футболу, використовуючи приклад фінансової моделі Іспанії.

#### **2. Німеччина. Програми для розвитку молодіжних жіночих академій.**

У Німеччині федерація футболу **DFB** заснувала мережу молодіжних академій, що фокусується на розвитку дівчаток у футболі. Кожен професійний клуб зобов'язаний мати жіночу молодіжну академію, що надає юним гравцям професійний рівень підготовки. Крім того, у Німеччині діє програма «**DFB Talentförderung**» для розвитку дитячого і юнацького футболу, що включає щорічні турніри і навчальні тренування для дівчат.

#### **Можлива адаптація в Україні:**

- створити молодіжні академії при клубах УПЛ з обов'язковою програмою для дівчат, що забезпечить доступ до професійних тренувань;
- запровадити програму національного масштабу, подібну до «DFB Talentförderung», яка організовуватиме турніри та збори для молодих гравчинь, що сприятиме залученню талановитої молоді в футбол.

#### **3. Норвегія. Гендерно-орієнтовані програми та освітні кампанії.**

У Норвегії федерація футболу NFF розробила спеціальну програму «Likeverd i Fotballen» («Рівність у футболі»), яка включає освітні кампанії для підтримки гендерної рівності. Програма охоплює тренерів, керівництво та гравців, розвиваючи інклюзивну культуру в футбольній сфері. Крім цього, завдяки тісній співпраці з медіа, жіночі матчі мають таку ж медіа-підтримку, як і чоловічі.

#### **Можлива адаптація в Україні:**

- розробити та реалізувати національну кампанію «Рівні можливості у футболі», яка підтримуватиме жінок у футболі через освітні програми для тренерів і керівництва клубів;
- співпрацювати з українськими медіа для організації трансляцій жіночих матчів на національних каналах та у спортивних новинах, що підвищить популярність жіночого футболу в Україні.

#### 4. Канада. Співпраця з освітніми закладами.

Канадська футбольна асоціація активно співпрацює з університетами та школами, щоб популяризувати жіночий футбол серед молоді. Вони надають гранти школам для підтримки жіночих футбольних команд, проводять змагання та тренувальні збори, що дозволяє залучати нові таланти та підтримувати високий рівень гри серед молодих гравчинь.

#### Можлива адаптація в Україні:

- створити спільні програми з українськими університетами та школами для розвитку жіночого футболу, надавати школам і вишам гранти для створення команд та проведення змагань;
- організувати щорічний турнір серед студентських та шкільних команд, що популяризуватиме жіночий футбол серед молоді.

До аспектів адаптації зарубіжного досвіду жіночих футбольних клубів в Україні відносяться: фінансування, інфраструктура, тренерський склад, популяризація, залучення молоді, легіонери, медійність, підтримка УАФ та інновації (див. додаток Г).

### **4.2. Проблеми діяльності українських жіночих професійних клубів та шляхи їх вирішення.**

Для визначення основних проблем та перспектив розвитку жіночих футбольних клубів України було проведене експертне анкетування футбольних функціонерів.

Отже, за результатами дослідження було виявлено, що розвиток жіночого футболу значною мірою залежить від фінансування, наявності сучасної інфраструктури та суспільного інтересу до цього виду спорту.

Більшість респондентів (50%) вказали на недостатній бюджет як ключову проблему, що обмежує діяльність клубів. 30% експертів зазначили відсутність власної бази у клубів, що ускладнює проведення тренувань та змагань. Ще 20% респондентів вказали на проблеми з обладнанням, яке не відповідає сучасним стандартам (див. рис. 4.1)

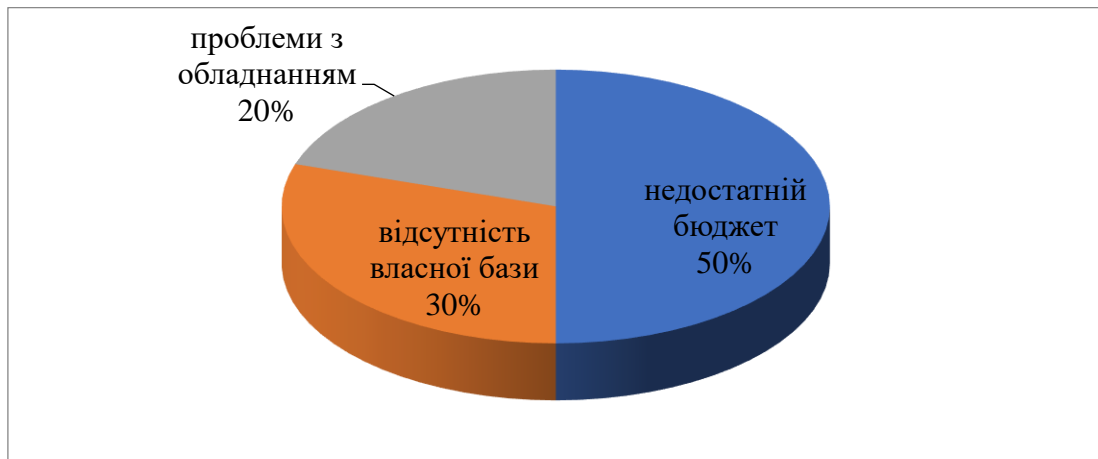


Рис. 4.1 Результати анкетування щодо проблем фінансування жіночого футболу.

Лише 5% функціонерів вважають рівень інфраструктури високим. 40% опитаних зазначили, що інфраструктура є слабкою і потребує значних інвестицій. Відсутність спеціалізованих тренувальних баз та стадіонів гальмує розвиток команд – 55 % (див. рис. 4.2).

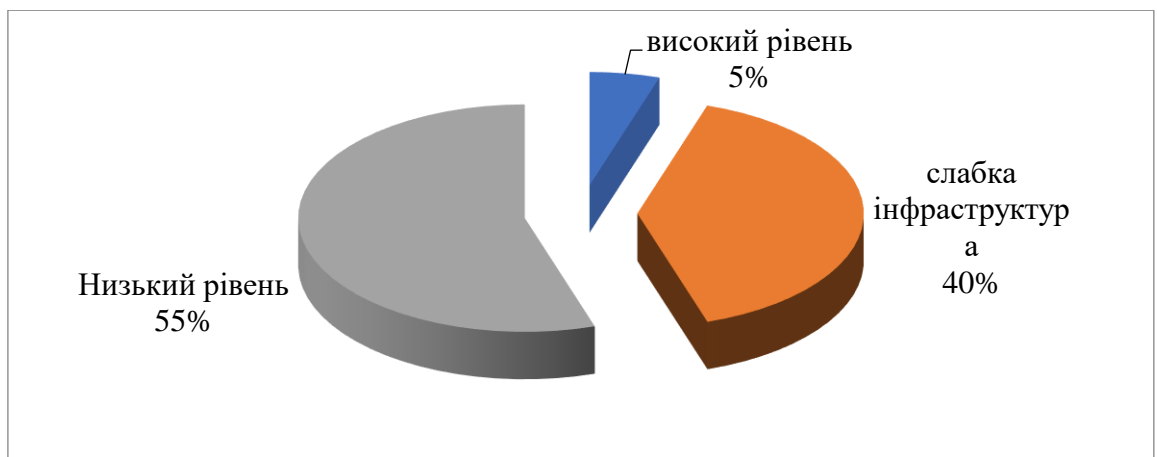


Рис. 4.2 Результати анкетування щодо інфраструктури.

Отже, експертне анкетування дозволило виявити основні проблеми, з якими стикаються жіночі футбольні клуби в Україні, та визначити шляхи їх вирішення. Ключовими рекомендаціями є:

- інвестиції у фінансування та інфраструктуру: модернізація стадіонів, створення тренувальних баз;
- популяризація жіночого футболу: активне висвітлення у медіа, організація масових турнірів та програм для молоді;
- міжнародна співпраця: залучення іноземного досвіду та участь у міжнародних проєктах.

Таким чином, для досягнення позитивних змін необхідна тісна співпраця між державою, клубами та спонсорами, що дозволить реалізувати потенціал жіночого футболу в Україні. Жіночий футбол в Україні стикається з низкою проблем, зокрема з недостатнім фінансуванням, обмеженими інфраструктурними можливостями та низьким рівнем соціальної підтримки. Щоб подолати ці труднощі, необхідно впровадити комплексний підхід, який поєднує фінансову підтримку, організаційні зміни та зміну суспільних уявлень про жіночий футбол (табл. 4.2)

Таблиця 4.2

#### Основні проблеми та шляхи їх вирішення

Проблема	Шляхи подолання
<i>Недостатнє фінансування</i>	Залучення приватних інвесторів і спонсорів шляхом рекламних кампаній та просування брендів жіночих клубів. Співпраця з великими компаніями, які підтримують гендерну рівність у спорті.
<i>Обмежена спортивна інфраструктура</i>	Модернізація та будівництво нових стадіонів і тренувальних майданчиків. Розподіл тренувальних баз між чоловічими та жіночими командами для покращення умов для тренувань.

<i>Гендерні стереотипи та дискримінація</i>	Проведення освітніх кампаній, що демонструють роль жінок у спорті, особливо у футболі. Залучення жінок до тренерської та управлінської діяльності в клубах, щоб підтримати рівноправ'я на всіх рівнях.
<i>Відсутність належної медіа-підтримки</i>	Запуск програм та заходів для популяризації жіночого футболу, створення інформаційного контенту, присвяченого успіхам жіночих команд. Співпраця з національними ЗМІ для забезпечення медіа-підтримки.

Для визначення основних проблем та перспектив розвитку жіночого футболу в Україні було проведено експертне анкетування серед спортсменок.

За результатами опитування, 72% спортсменок вважають рівень інфраструктури в жіночому футболі недостатнім для забезпечення високої якості підготовки. Лише 15% спортсменок оцінили інфраструктуру як високого рівня. Ця проблема спричиняє низьку конкурентоспроможність українських клубів на міжнародній арені.

Більшість респондентів (86,1%) вважають, що рівень жіночого футболу в Україні за останні 10 років покращився, тоді як лише 13,9% не бачать позитивних змін (див. рис. 4.3).

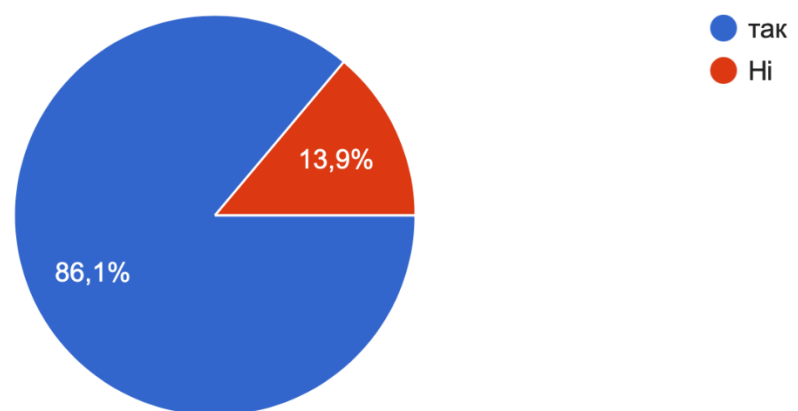


Рис. 4.3 Покращення рівня жіночого футболу в Україні за останні 10 років.

81% респондентів вказали, що фінансування жіночого футболу в Україні є недостатнім. Спортсменки підкреслюють, що головними джерелами підтримки є спонсорські кошти, однак їх обсяги обмежені через низький рівень популярності жіночого футболу.

Більшість респондентів (78%) оцінили рівень медійності жіночого футболу як низький. Водночас 70% спортсменок зазначили, що стикаються з упередженням щодо обраної професії (див. рис. 4.4).

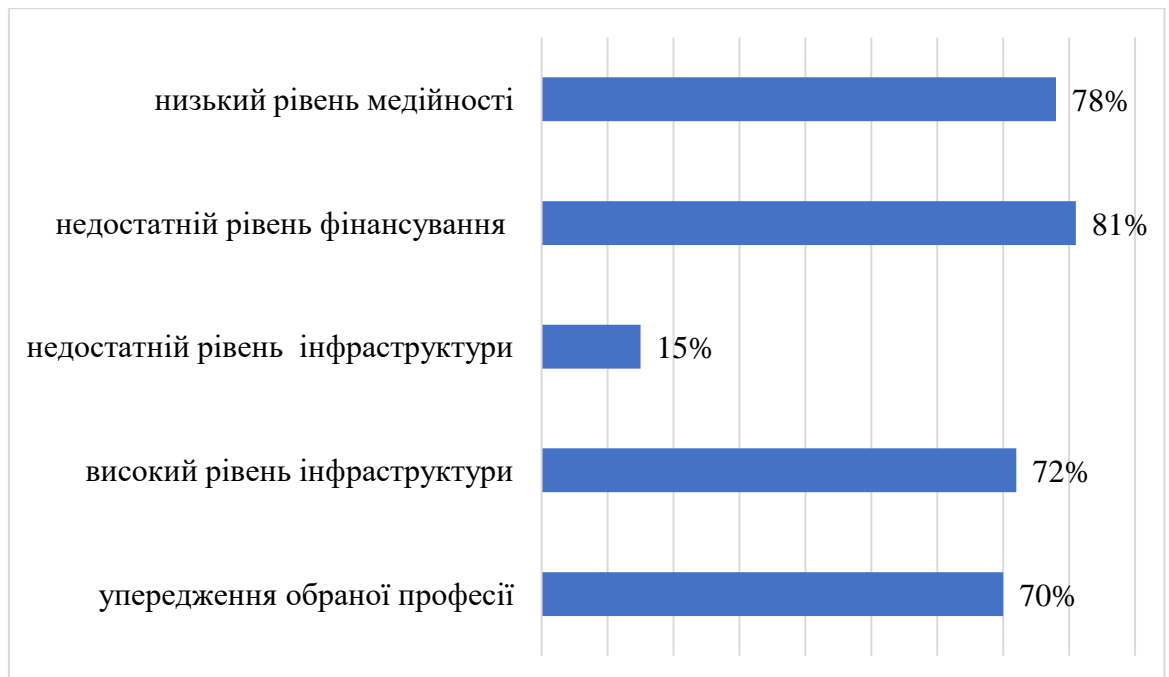


Рис. 4.4 Рівень конкурентоспроможності клубів на міжнародній арені.

#### **Кар'єрні перспективи та вплив легіонерів:**

- 62% спортсменок планують продовжити кар'єру за кордоном через вищі заробітні плати та кращі умови (рис 4.5).

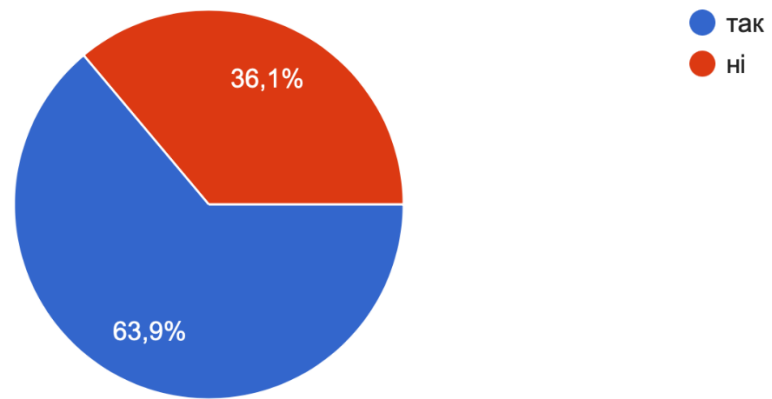


Рис. 4.5. Результати анкетування щодо планів спортсменок про кар'єру закордоном.

- 85% спортсменок вважають, що легіонери позитивно впливають на розвиток українського жіночого футболу, стимулюючи підвищення рівня змагань.

За результатами анкетування, основні рекомендації респондентів для покращення ситуації включають:

- розвиток футбольних академій та дитячо-юнацьких програм (88%);
- підвищення зарплат та забезпечення стабільного фінансування;
- вдосконалення інфраструктури, включаючи стадіони, тренувальні бази та обладнання;
- збільшення популярності жіночого футболу через активні рекламні кампанії.

Рекомендації для реалізації:

1. Фінансове забезпечення: потрібно залучати нових спонсорів, активізувати роботу із залучення грантів та інвесторів для розвитку інфраструктури.

2. Популяризація: важливими кроками є співпраця з медіа та організація масових подій для популяризації жіночого футболу.



3. Міжнародний досвід: розширення співпраці з іноземними клубами дозволить українським футболісткам перейняти сучасні методики тренувань та покращити свій рівень гри.

4. Інфраструктура: інвестиції у спортивні бази та створення комфортних умов для тренувань підвищать рівень підготовки спортсменок.

Експертне анкетування виявило низку важливих проблем, що обмежують розвиток жіночого футболу в Україні, але водночас вказало на чіткі шляхи їх вирішення. Залучення фінансування, популяризація спорту серед молоді та поліпшення інфраструктури можуть стати основою для підвищення рівня жіночого футболу та його інтеграції у європейську футбольну спільноту.

У підсумку, можна стверджувати, що жіночий футбол в Україні має потенціал для розвитку, але для цього необхідна підтримка на всіх рівнях — від держави до приватних інвесторів. Стабільне фінансування, розвиток інфраструктури, підвищення медійної видимості та залучення молоді є важливими кроками для досягнення успіху.

#### **4.2.1. Національна стратегія розвитку жіночого футболу.**

Жіночий футбол в Україні має значний потенціал, але стикається з багатьма викликами, такими як недостатнє фінансування, слабка інфраструктура та низький рівень популярності. Для його ефективного розвитку необхідно розробити національну стратегію, яка б враховувала всі аспекти: від підвищення спортивних результатів до залучення молоді та популяризації цього виду спорту.

Першочерговою метою стратегії є підвищення спортивних результатів жіночих команд. Це включає не лише участь у міжнародних турнірах, але й стабільні перемоги на європейських та світових чемпіонатах. Важливим кроком у цьому напрямку є створення системи підготовки, яка б забезпечувала розвиток талантів із раннього віку.

Популяризація жіночого футболу серед населення є ще одним ключовим напрямком стратегії. На сьогодні цей вид спорту залишається маловідомим для широкого загалу, що обмежує його розвиток. Проведення рекламних кампаній, організація відкритих матчів, співпраця із засобами масової інформації та використання соціальних мереж допоможуть залучити більше глядачів і потенційних спонсорів.

Інфраструктура є основою для ефективної діяльності футбольних клубів. Українським жіночим командам потрібні сучасні тренувальні бази, обладнання, реабілітаційні центри та стадіони. Без цього важко досягти високих результатів. Для покращення ситуації необхідно залучати інвестиції, як державні, так і приватні, а також створювати партнерства з міжнародними організаціями, які мають досвід у цій сфері.

Фінансова підтримка є ще одним важливим аспектом стратегії. Брак коштів обмежує можливості клубів у розвитку, підготовці кадрів і організації змагань. Вирішення цієї проблеми можливе через залучення спонсорів, створення грантових програм і запровадження податкових пільг для компаній, які підтримують жіночий футбол.

Особливу увагу слід приділити молодіжному футболу. Створення академій при клубах, організація дитячо-юнацьких турнірів і співпраця зі школами допоможуть залучити більше молоді до спорту. Такі ініціативи не лише забезпечать резерв для професійних команд, але й популяризують футбол серед дітей та підлітків.

Для успішної реалізації стратегії необхідно створити координаційний орган, який би займався впровадженням і моніторингом змін. Цей орган має розробляти освітні програми для тренерів, суддів і менеджерів, що працюють із жіночими командами, а також здійснювати оцінку результатів і коригувати плани.

Очікувані результати стратегії включають збільшення кількості професійних жіночих команд, покращення інфраструктури, зростання

популярності футболу серед населення та досягнення стабільних результатів на міжнародній арені.

Таким чином, розробка та впровадження національної стратегії розвитку жіночого футболу є необхідною умовою для його успішної трансформації. Цей крок не лише сприятиме досягненню спортивних цілей, а й підвищить престиж України на міжнародній арені, забезпечивши рівні можливості для жінок у спорті.

#### **4.3. Практичні рекомендації для підвищення ефективності розвитку жіночих професійних клубів в Україні**

Для підвищення ефективності розвитку професійних жіночих футбольних клубів в Україні були розроблені практичні рекомендації:

1. Фінансова підтримка та спонсорство: рекомендується розробити механізм підтримки клубів через державні гранти, а також співпрацювати з компаніями, що підтримують спорт. Це включає:
  - пошук та залучення спонсорів, орієнтованих на розвиток жіночих програм;
  - впровадження благодійних матчів та заходів для збору коштів на підтримку клубів.
2. Залучення громадськості та зміна суспільних уявлень: важливим є проведення кампаній, що популяризують жіночий футбол через соціальні мережі, зустрічі з молоддю та показ кращих матчів у ЗМІ. Це сприятиме зростанню інтересу та залученню нових уболівальників.
3. Розвиток молодіжних програм: для забезпечення поступового зростання якості гри жіночих команд важливо створити системи розвитку молодіжних гравців. Це включає створення спортивних шкіл та академій для дівчат, що забезпечить наступність у складі клубів.
4. Підвищення кваліфікації тренерів та персоналу: проведення тренінгів та семінарів для тренерів жіночих команд, зокрема з урахуванням

гендерних особливостей у спортивній підготовці, допоможе поліпшити рівень гри та забезпечити високу якість підготовки спортсменок (див. табл. 4.3).

Таблиця 4.3

### Основні рекомендації щодо розвитку жіночого професійного футболу

Рекомендація	Опис
Державна підтримка	Впровадження державних програм для підтримки жіночих клубів.
Залучення спонсорів	Активна робота зі спонсорами, зокрема через маркетинг і PR-кампанії, орієнтовані на жіночу аудиторію.
Освітні кампанії	Проведення просвітницьких заходів для зміни уявлень про роль жінок у футболі.
Розвиток молодіжних академій	Інвестиції в спортивну освіту дівчат з метою підвищення рівня гри.
Підвищення кваліфікації персоналу	Організація курсів підвищення кваліфікації для тренерів, медичного та управлінського персоналу жіночих команд.

### Висновки до 4 розділу

1. Адаптація зарубіжного досвіду може стати важливим кроком у розвитку жіночого футболу в Україні. Використання успішних моделей управління, тренувальних методик і маркетингових стратегій з інших країн дозволить покращити організацію та популяризацію цього виду спорту. Особливу увагу слід приділити країнам, які мають схожі соціально-економічні умови.

2. Проведене експертне анкетування дозволило виявити ключові проблеми, що обмежують розвиток жіночих професійних футбольних клубів в Україні, серед яких недостатнє фінансування, слабка інфраструктура та низький рівень популярності. Для подолання цих труднощів запропоновано такі шляхи: інвестиції у модернізацію інфраструктури, активна популяризація

жіночого футболу, залучення спонсорів та міжнародної підтримки, а також розвиток молодіжних програм. Комплексний підхід із залученням держави, клубів і приватного сектору є необхідним для реалізації потенціалу українського жіночого футболу та інтеграції його у європейську футбольну спільноту.

3. Для підвищення ефективності функціонування жіночих футбольних клубів необхідно впроваджувати інноваційні підходи до управління, вдосконалювати тренувальні програми та сприяти залученню спонсорів. Створення умов для професійного зростання гравчинь і тренерів є важливим фактором підвищення загального рівня гри.

## РОЗДІЛ 5

### АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проведене дослідження дозволило отримати вичерпні дані щодо сучасного стану, факторів впливу та перспектив розвитку професійного жіночого футболу в Україні. Узагальнення результатів дослідження показало, що, попри зростання популярності та зміцнення позицій жіночого футболу у світі, в Україні існують суттєві бар'єри, які стримують його розвиток.

Результати аналізу показали, що жіночий футбол у країні стикається з низкою проблем, серед яких ключовими залишаються недостатнє фінансування, слабка інфраструктура, гендерні стереотипи та недостатня підтримка з боку державних органів і громадських організацій. Проте позитивні тенденції, такі як збільшення кількості учасниць та змагань, активна участь українських команд у міжнародних турнірах, свідчать про потенціал для подальшого росту.

Однією з ключових складових успішного розвитку є фінансова підтримка. Дослідження продемонструвало, що забезпечення стабільного фінансування жіночих футбольних клубів можливе через залучення приватних інвестицій, створення програм спонсорства та активне використання грантових програм. Однак для цього необхідне розроблення національної стратегії розвитку жіночого футболу, яка враховувала б міжнародний досвід та специфіку функціонування спорту в Україні.

Ще одним важливим аспектом, який визначено у ході дослідження, є недостатня увага до розвитку молодих талантів. Системи підготовки юних футболісток потребують вдосконалення. Нинішня інфраструктура не дозволяє забезпечити належний рівень тренувань, що спричиняє відтік перспективних гравчинь до закордонних клубів. Позитивний досвід інших країн показує, що створення спеціалізованих спортивних академій та розвиток юнацьких ліг сприяє підвищенню рівня гри та поповненню складу національних команд висококваліфікованими футболістками.

Роль медіа та громадських організацій у популяризації жіночого футболу була результативно оцінена як недостатня. Проведення широкомасштабних рекламних кампаній, трансляція матчів на телебаченні та у цифрових платформах, а також залучення лідерів думок можуть сприяти значному підвищенню зацікавленості громадськості.

Важливим напрямом для розвитку є адаптація успішного зарубіжного досвіду. Європейські країни, США та Азія демонструють приклади ефективного управління жіночим футболом, серед яких державна інтеграція, активна робота зі спонсорами та впровадження маркетингових стратегій. Використання цих моделей у контексті українських реалій дозволить пришвидшити прогрес у галузі.

На підставі отриманих результатів розроблено практичні рекомендації, серед яких:

- створення національної програми підтримки жіночого футболу з боку держави;
- залучення приватних інвестицій через систему податкових пільг для спонсорів;
- розширення освітніх програм для тренерів та спортивних адміністраторів;
- впровадження молодіжних програм з популяризації жіночого футболу у школах та вузах;
- створення комплексного медіаплану для популяризації матчів та гравчинь.

Таким чином, проведені дослідження дозволили визначити сильні сторони, проблемні аспекти та перспективи розвитку професійного жіночого футболу в Україні. Впровадження запропонованих рекомендацій сприятиме покращенню рівня функціонування жіночих футбольних клубів, підвищенню їхньої конкурентоспроможності на міжнародній арені та зростанню популярності жіночого футболу в суспільстві.

## ВИСНОВКИ

1. Аналіз тенденцій розвитку та функціонування провідних жіночих футбольних клубів світу та України показав, що основними чинниками успішного розвитку є фінансові інвестиції, медіапідтримка та розвинена інфраструктура. Клуби, такі як «Олімпік Ліон» та «Челсі», демонструють ефективність завдяки активним інвестиціям у молодіжні академії, партнерствам із великими брендами та створенню конкурентних умов для гравчинь. В Україні, хоча й спостерігається прогрес у кількості команд та організації національних чемпіонатів, фінансова підтримка і популяризація жіночого футболу залишаються важливими викликами.

2. Основні складові, що впливають на розвиток жіночих футбольних клубів, були узагальнені та визначені в дослідженні. До них відносяться:

- економічні фактори: наявність стабільного фінансування, доступ до інвестицій, рівень зарплат та премій для гравців.
- організаційна структура клубів: ефективне управління, наявність молодіжних програм, що сприяють розвитку майбутніх талантів.
- медіа та популяризація: активна участь ЗМІ в висвітленні матчів, трансляції на телевізійних каналах, просування через соціальні мережі, що дозволяє залучити нову аудиторію.
- міжнародна співпраця: участь у міжнародних турнірах, обмін досвідом з іншими клубами, що допомагає підвищити рівень гри та організаційну роботу.

3. Основні стратегії розвитку жіночих футбольних клубів у світі були виявлені та описані в ході дослідження. Вони тісно пов'язані із фінансовою забезпеченістю команд та загальним планом їх розвитку. До таких стратегій відносяться:

- Орієнтація на власних вихованців і створення системи підготовки нових талантів.
- Придбання молодих футболісток для подальшого перепродажу.
- Покупка гравців, що відповідають стилю гри головного тренера.



- Вибір гравців, які відповідають філософії клубу та його загальній стратегії.
- Стратегії, спрямовані на швидкий результат, значні фінансові інвестиції або поєднання талановитих молодих гравців з досвідченими футболістками.

4. Практичні рекомендації щодо удосконалення функціонування жіночих футбольних клубів вищої ліги України включають кілька ключових напрямків. Для покращення фінансової підтримки та популяризації жіночого футболу в Україні пропонується:

- запровадження грантових програм для клубів, що досягли успіхів у розвитку жіночого футболу, що дозволить залучити додаткові кошти та підтримати талановитих гравців.
- активна популяризація жіночих футбольних змагань через ЗМІ, організацію освітніх заходів та співпрацю з відомими особами, що сприятиме збільшенню аудиторії та зацікавленості в спорті.
- розробка національної стратегії розвитку жіночого футболу, введення квот на жіночі команди у професійних лігах для створення рівних умов для їх розвитку.
- впровадження програм стажування для тренерів та менеджерів в провідних європейських клубах, що дозволить обмінюватися досвідом та підвищити кваліфікацію українських фахівців.

Згідно з результатами дослідження, впровадження міжнародного досвіду дозволить значно покращити розвиток жіночих футбольних клубів в Україні. Це створить основу для підвищення їх конкурентоспроможності та розвитку жіночого футболу в країні в цілому.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
2. Бріскін Ю. Удосконалення структури та змісту навчальної дисципліни «Професійна майстерність тренера» / Юрій Бріскін, Аліна Передерій, Мар'ян Пітин, Євген Приступа // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2010. – № 1. – С. 74–80.
3. Броварський спорт. Актуальні новини спорту Броварів, Броварщини і України. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://brovarysport.net.ua/?p=12412> (дата звернення 10.11.23).
4. Волік С. В. Фінансові складові функціонування професійних футбольних клубів України / С. В. Волік // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2013. – № 5 (38). – С. 54–58.
5. Гончарук С. А. Аспекти фінансової діяльності футбольних топ клубів Європи / С. А. Гончарук, М. В. Латишев // Вісник СНТ. – 2018. – № 10. – С. 148–152.
6. Гримайло В. Автономність спорту: втрачений державою контроль над спортом на прикладі футболу. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://new.sportlex.com.ua/main/materiali/avtonomnist-sportu/> (дата звернення 10.12.23).
7. Державна служба статистики України. Заклади культури, фізичної культури і спорту України у 2023 році: статистичний збірник / відповідальний за друк О. О. Кармазіна. – Київ, 2023. – 95 с.
8. Жінки в олімпійському футболі. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://ukrreferat.com/chapters/fizkultura/zhinki-v-olimpijskomu-futboli-referat.html> (дата звернення: 10.12.2023).
9. Жіночий спорт в Україні та світі: проблематика та шляхи розвитку. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://united->

bysport.org/blog/zhinochij-sport-v-ukrayini-ta-sviti-problematika-ta-shlyahi-rozvitku-vid-united-by-sport\_1?utm\_source=chatgpt.com (дата звернення: 10.12.2024).

10. Жіночий футбол України. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://womensfootball.com.ua> (дата звернення: 10.11.2023).

11. Зубалій М. Д., Жукотинський К. К. Історія розвитку футболу в незалежній Україні // Актуальні проблеми впровадження здоров'язберігаючих технологій у навчальних закладах. – 2014. – С. 345–350. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5662/1/Історія\\_футболу.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5662/1/Історія_футболу.pdf).

12. Івано-Франківська обласна асоціація футболу. Новини. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://iffif.ua/news/2021-03/2536> (дата звернення: 10.12.2023).

13. Іменем України. Як народжувалася наша збірна. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://sportarena.com/football/imenem-ukrayini-yak-narodzhuvalasya-nasha-zbirna/#google\\_vignette](https://sportarena.com/football/imenem-ukrayini-yak-narodzhuvalasya-nasha-zbirna/#google_vignette) (дата звернення: 10.12.2023).

14. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень. Навч. посіб. – К.: Професіонал, 2004. – 206 с.

15. Комітет жіночого та дівочого футболу [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://uaf.ua/about-uaf/comitets/8> (дата звернення: 10.12.2023).

16. Конституція України: станом на 1 вересня 2016 р.: відповідає офіц. тексту. – Харків: Право, 2016. – 82 с.

17. Коцан-Олинець Ю. Я. До питання про гарантії прав і свобод людини та громадянина: сучасне теоретико-правове узагальнення. // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 2. – С. 12–16. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru\\_2014\\_2\\_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2014_2_5).

18. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.

19. Курс лекцій олімпійського та професійного спорту: методичні рекомендації / Укладачі: Шаверський Віктор, Вовченко Інна. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. – 84 с.

20. Литвинець А. І. Особливості формування жіночого футболу у світі / А. І. Литвинець, А. Р. Ковалишин, І. В. Литвинець, Н. В. Вітер // Фізична культура, спорт та здоров'я нації. – 2014. – Вип. 18 (1). – С. 430–436. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkszn\\_2014\\_18%281%29\\_\\_](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkszn_2014_18%281%29__).

21. Науковий напрям: витоки жіночого футболу. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://repository.ldufk.edu.ua> (дата звернення: 10.12.2024).

22. Особливості розвитку футболу на сучасному етапі. – [Електронний ресурс] // <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: [http://reposit.unisport.edu.ua/bitstream/handle/787878787/413/TMFVS\\_2012\\_3\\_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://reposit.unisport.edu.ua/bitstream/handle/787878787/413/TMFVS_2012_3_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y).

23. П'ятенко: стратегічне завдання жіночої збірної – пробитися на Євро-2025. – [Електронний ресурс] / 2023. – Режим доступу: [https://www.ua-football.com/ua/ukrainian/womens\\_football/1695361063-pyatenko-strategichne-zavdannya-zhinochoyi-zbirnoyi-probitisya-na-yevro-2025.html?utm\\_source=chatgpt.com](https://www.ua-football.com/ua/ukrainian/womens_football/1695361063-pyatenko-strategichne-zavdannya-zhinochoyi-zbirnoyi-probitisya-na-yevro-2025.html?utm_source=chatgpt.com).

24. Покровський Г. Історія жіночого футболу. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://chytatyvgołos.com.ua/istoriya-zhinochogo-futbolu/> (дата звернення: 10.12.2024).

25. Постанова від 23 червня 1997 р. № 600. Про Цільову комплексну програму розвитку футболу в Україні на 1997–2002 роки. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/600-97-п#Text> (дата звернення: 15.11.2023).

26. Про заборони, проблеми й перспективи жіночого футболу в Україні. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://womensfootball.com.ua> (дата звернення: 15.11.2023).

27. Про затвердження Положення про національні збірні команди з видів спорту, визнаних в Україні: Наказ Міністерства молоді та спорту України від 21 серпня 2015 року № 3027. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1078-15> (дата звернення: 11.11.2023).

28. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24 грудня 1993 року № 3808/12. – Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 14. – Ст. 80. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> (дата звернення: 11.11.2023).

29. Рабінович П. М. Основи загальної теорії держави і права: навчальний посібник. – Львів: Край, 2007. – 192 с.

30. Регламент Всеукраїнських змагань з футболу серед команд клубів Професіональної футбольної ліги сезону 2020/21. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://pfl.ua/docs/c612b2fe96eab506173703066450b1b0> (дата звернення: 11.11.2023).

31. Регламент Всеукраїнських змагань з футболу серед команд клубів Української Прем'єр-ліги сезону 2020/21. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://upl.ua/uploads/2008/\\_9fBICnMQxDgc1KPzlpbOq9davxTYbJN.pdf](https://upl.ua/uploads/2008/_9fBICnMQxDgc1KPzlpbOq9davxTYbJN.pdf) (дата звернення: 12.11.2023).

32. Регламент Української асоціації футболу зі статусу і трансферу футболістів. – Київ, 2018. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://uaf.ua/files/biblioteka/Регламент%20зі%20статусу%20і%20трансферу%20футболістів%202018.pdf>.

33. Розвиток жіночого футболу. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://chytatyvgolos.com.ua/rozvitok-zhinochogo-futbolu/> (дата звернення: 10.11.2023).

34. Система відеоповторів у змаганнях ПФЛ: реальність? – [Електронний ресурс] / Професіональна футбольна ліга України. – 2017. – Режим доступу: <http://pfl.ua/news/details/9711>.

35. Сіробаб Н. Революція в українському жіночому футболі: чоловічим клубам рекомендують утримувати жіночі команди. – [Електронний ресурс] / Наталка Сіробаб. – 2021. – Режим доступу: [https://povaha.org.ua/revolyutsiya-v-ukrajinskomu-zhinochomu-futboli-cholovichym-klubam-rekomenduyut-utrymuvaty-zhinochi-komandy/?utm\\_source=chatgpt.com](https://povaha.org.ua/revolyutsiya-v-ukrajinskomu-zhinochomu-futboli-cholovichym-klubam-rekomenduyut-utrymuvaty-zhinochi-komandy/?utm_source=chatgpt.com).

36. Створення національних структур професійного спорту. – [Електронний ресурс] // Studfiles. – 2016. – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5282911/page:3/>.

37. Тетяна Левицька – про популярність жіночого футболу, стереотипи. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://footballstyle.com.ua/ua/news/177.top\\_interesnih\\_faktov\\_o\\_zhenskom\\_futbole](https://footballstyle.com.ua/ua/news/177.top_interesnih_faktov_o_zhenskom_futbole) (дата звернення: 10.12.2024).

38. ТОП цікавих фактів про жіночий футбол. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://footballstyle.com.ua/ua/news/177.top\\_interesnih\\_faktov\\_o\\_zhenskom\\_futbole](https://footballstyle.com.ua/ua/news/177.top_interesnih_faktov_o_zhenskom_futbole) (дата звернення: 11.11.2023).

39. Туркот Т. І., Коновал О. А. Педагогіка та психологія вищої школи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Херсон: Олді-плюс, 2013. – 466 с.

40. Українська асоціація футболу. Історія. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://uaf.ua/about-uaf/history> (дата звернення: 12.11.2023).

41. Українська асоціація футболу. Національні збірні. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://uaf.ua/en/teams/21?utm\\_source=chatgpt.com](https://uaf.ua/en/teams/21?utm_source=chatgpt.com) (дата звернення: 11.11.2023).

42. Чемпіонат СРСР з футболу серед жінок. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Чемпіонат\\_СРСР\\_з\\_футболу\\_серед\\_жінок](https://uk.wikipedia.org/wiki/Чемпіонат_СРСР_з_футболу_серед_жінок) (дата звернення: 10.11.2023).

43. Юринець В. Є. *Методологія наукових досліджень : навч. посібник* / В. Є. Юринець. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 178 с.

44. Emerald Insight. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://www.emerald.com/insight/publication/doi/10.1108/9781800710528?utm\\_source=chatgpt.com](https://www.emerald.com/insight/publication/doi/10.1108/9781800710528?utm_source=chatgpt.com) (дата звернення: 11.11.2023).

45. Kyiv Post. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://www.kyivpost.com/post/42909?utm\\_source=chatgpt.com](https://www.kyivpost.com/post/42909?utm_source=chatgpt.com) (дата звернення: 10.12.2024).

46. Metz, M. *How Women's Football Has Been Affected in Ukraine.* – [Електронний ресурс] / Madeleine Metz. – 26 May 2022. – Режим доступу: [https://herfootballhub.com/how-womens-football-has-been-affected-in-ukraine/?utm\\_source=chatgpt.com](https://herfootballhub.com/how-womens-football-has-been-affected-in-ukraine/?utm_source=chatgpt.com).

47. McLaughlin, J. *We Meet Female Soccer Players in Ukraine Who Are Training During Wartime.* – [Електронний ресурс] / Jenna McLaughlin. – 10 August 2023. – Режим доступу: [https://www.wunc.org/2023-08-10/we-meet-female-soccer-players-in-ukraine-who-are-training-during-wartime?utm\\_source=chatgpt.com](https://www.wunc.org/2023-08-10/we-meet-female-soccer-players-in-ukraine-who-are-training-during-wartime?utm_source=chatgpt.com).

48. *Pass it on: Football is for all.* – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://inside.fifa.com/news/pass-it-on-football-is-for-all> (дата звернення: 10.11.2023).

49. *Ukrainian Women's Top League.* – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://en.wikipedia.org/wiki/Ukrainian\\_Women%27s\\_Top\\_League?utm\\_source=chatgpt.com](https://en.wikipedia.org/wiki/Ukrainian_Women%27s_Top_League?utm_source=chatgpt.com) (дата звернення: 11.11.2023).

50. *Ukrainian Women's Football Under Russian Missiles.* – [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://visegradinsight.eu/ukrainian-womens-football-under-russian-missiles/?utm\\_source=chatgpt.com](https://visegradinsight.eu/ukrainian-womens-football-under-russian-missiles/?utm_source=chatgpt.com) (дата звернення: 11.11.2023).

51. Weber, J. *The State of Ukrainian Girls' and Women's Soccer.* – [Електронний ресурс] / Joe Weber. – 4 March 2022. – Режим доступу:

[https://girlssoccernetwork.com/the-state-of-ukrainian-girls-and-womens-soccer/?utm\\_source=chatgpt.com](https://girlssoccernetwork.com/the-state-of-ukrainian-girls-and-womens-soccer/?utm_source=chatgpt.com).

52. Women and Girls in Sport: Can Change the Global Game. – [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://www.un.org/en/un-chronicle/women-and-girls-sport-can-change-global-game> (дата звернення: 10.11.2023).

53. Women and Girls in Sport: Can Change the Global Game. – [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://www.un.org/en/un-chronicle/women-and-girls-sport-can-change-global-game> (дата звернення: 10.11.2023).



## **ДОДАТКИ**

**Шановний респонденте!**

Національний університет фізичного виховання і спорту України, кафедра професійного, неолімпійського та адаптивного спорту проводить дослідження з метою аналізу трансферної політики провідних футбольних клубів України.

За результатами проведеного опитування буде сформульовано аналіз поточного стану жіночого футболу в Україні та розроблено рекомендації для покращення його розвитку, з урахуванням думок і пропозицій гравців.

**Анкета експертного опитування для спортсменок****1. Як довго Ви професійно займаєтеся футболом?**

- а) Менше 1 року \_\_\_\_
- б) 1-5 років \_\_\_\_
- в) 5-10 років \_\_\_\_
- г) Більше 10 років \_\_\_\_

**2. Чому Ви обрали саме жіночий футбол як свою спортивну діяльність?**

- а) Любов до гри \_\_\_\_
- б) Вплив сім'ї/друзів \_\_\_\_
- в) Мрія стати професійною спортсменкою \_\_\_\_
- г) Інше (вказіть \_\_\_\_\_)

**3. Чи задоволені Ви своєю заробітною платнею у клубі?**

- а) так \_\_\_\_
- б) ні \_\_\_\_

**4. Чи стикались Ви з осудом людей щодо того, що Ви займаєтесь футболом?**

- а) так \_\_\_\_
- б) ні, хотіла б більше \_\_\_\_

**5. Як Ви оцінюєте рівень підготовки в українських жіночих футбольних клубах?**

- а) Високий \_\_\_\_
- б) Середній \_\_\_\_
- в) Низький \_\_\_\_

**6. Чи вважаєте Ви, що жіночий футбол в Україні достатньо фінансується?**

- а) Так \_\_\_\_
- б) Ні \_\_\_\_

**7. Як Ви оцінюєте рівень інфраструктури для тренувань та змагань у жіночому футболі в Україні?**

- а) Високий \_\_\_\_
- б) Середній \_\_\_\_
- в) Низький \_\_\_\_

**8. Який рівень медійності жіночого футболу, на Вашу думку?**

- а) високий \_\_\_\_
- б) середній \_\_\_\_
- в) низький \_\_\_\_

**9. Чи вважаєте Ви, що підтримка спонсорів та рекламних компаній є важливим для розвитку жіночого футболу в Україні?**

- а) Так \_\_\_\_
- б) Ні \_\_\_\_

**10. Чи держава, на Вашу думку, робить достатньо для розвитку жіночого футболу?**

- а) так \_\_\_\_
- б) ні \_\_\_\_

**11. Як Ви оцінюєте виступи українських жіночих команд на міжнародній арені?**

- а) задовільно \_\_\_\_
- б) незадовільно \_\_\_\_
- в) не стежу \_\_\_\_

**12. Чи позитивно впливають легіонери на рівень та розвиток українських футболісток?**

- а) так \_\_\_\_
- б) ні \_\_\_\_

**13. Що на Вашу думку впливає на Ваш вибір команди?**

(розташуйте в порядку спадання: де 1 - це те, що Ви ставите на перше місце).

- заробітна платня \_\_\_\_
- тренер команди \_\_\_\_
- місце в таблиці \_\_\_\_
- чоловічий ФК \_\_\_\_

**14. Чи плануєте продовжити свою кар'єру закордоном?**

- а) так \_\_\_\_
- б) ні \_\_\_\_

**15. На що, на вашу думку, слід звернути увагу футбольним клубам для привернення більшої уваги до жіночого футболу в Україні?**

(розташуйте від 1 до 4, де 1 – це те, на що слід звернути увагу в першу чергу)

- \_\_\_\_ а) створенню та розвитку академії
- \_\_\_\_ б) фінансуванню (підвищення зарплат)
- \_\_\_\_ в) розвиток інфраструктури
- \_\_\_\_ г) збільшення медійності команд

**16. Які Ви бачите переваги жіночого футболу в Україні в порівнянні з іншими країнами?**

---

---

---

**17. Які Ви бачите недоліки жіночого футболу в Україні в порівнянні з іншими країнами?**

---

---

---

**18. Які рекомендації Ви могли б надати для подальшого розвитку жіночого професійного футболу в Україні?**

---

---

---

**Дякую за Вашу участь!**

**Шановний респонденте!**

Національний університет фізичного виховання і спорту України, кафедра професійного, неолімпійського та адаптивного спорту проводить дослідження з метою аналізу стану та перспектив розвитку жіночих футбольних клубів України.

За результатами проведеного дослідження будить розроблена практичні рекомендації для розвитку жіночих футбольних клубів Української прем'єр ліги.

Анкета експертного опитування для футбольних функціонерів

**1. Як довго ви працюєте у футбольній індустрії, зокрема у жіночому футболі?**

- а) Менше 1 року \_\_\_\_
- б) 1-3 роки \_\_\_\_
- в) 3-5 років \_\_\_\_
- г) Більше 5 років \_\_\_\_

**2. Які основні цілі та завдання вашого клубу щодо розвитку жіночого футболу в Україні?**

- а) Підвищення рівня спортивних досягнень \_\_\_\_
  - б) Розвиток молодіжного футболу \_\_\_\_
  - в) Збільшення кількості вболівальників та глядачів \_\_\_\_
  - г) Інші (будь ласка, зазначте \_\_\_\_\_)
- 

**3. Як ви оцінюєте поточний рівень розвитку жіночого футболу в Україні порівняно з іншими країнами?**

- а) Високий \_\_\_\_
- б) Середній \_\_\_\_
- в) Низький \_\_\_\_

**4. Які проблеми та перешкоди ви спостерігаєте у розвитку жіночого футболу в Україні?**

- а) Фінансові складнощі \_\_\_\_
  - б) Недостатнє сприйняття громадськістю \_\_\_\_
  - в) Відсутність інфраструктури \_\_\_\_
  - г) Інші (будь ласка, зазначте \_\_\_\_\_)
-

**5. Які стратегії та заходи ви вживаєте для підвищення інтересу до жіночого футболу серед громадськості та інвесторів?**

- а) Маркетингові кампанії \_\_\_\_
  - б) Проведення заходів та турнірів \_\_\_\_
  - в) Співпраця з медіа \_\_\_\_
  - г) Інші (будь ласка, зазначте \_\_\_\_\_)
- 

**6. Які ви бачите перспективи для жіночого футболу в Україні в майбутньому?**

- а) Ріст спортивних досягнень \_\_\_\_
  - б) Збільшення кількості команд та гравців \_\_\_\_
  - в) Підвищення інтересу від медіа та інвесторів \_\_\_\_
  - г) Інші (будь ласка, зазначте \_\_\_\_\_)
- 

**7. Якими фінансовими та інфраструктурними проблемами зазвичай стикається ваш клуб і як ви намагаєтеся їх вирішувати?**

- а) Недостатній бюджет \_\_\_\_
  - б) Відсутність власної бази \_\_\_\_
  - в) Проблеми з обладнанням \_\_\_\_
  - г) Інші (будь ласка, зазначте \_\_\_\_\_)
- 

**8. Які програми та ініціативи ваш клуб запроваджує для розвитку молодіжного та дитячого футболу?**

- а) Організація тренувань та турнірів для дітей \_\_\_\_
  - б) Співпраця з місцевими школами та клубами \_\_\_\_
  - в) Футбольні академії та школи \_\_\_\_
  - г) Інші (будь ласка, зазначте \_\_\_\_\_)
- 

**9. Чи існує в вашому клубі програма підтримки та розвитку жіночих футбольних талантів?**

- а) Так \_\_\_\_
- б) Ні \_\_\_\_

**10. Як ви оцінюєте рівень інтересу громадськості та ЗМІ до жіночого футболу в Україні?**

- а) Високий \_\_\_\_
- б) Середній \_\_\_\_
- в) Низький \_\_\_\_

**11. Які ви бачите перспективи співпраці з іншими жіночими футбольними клубами в Україні та за кордоном?**

- а) Розширення міжнародних зв'язків \_\_\_\_
  - б) Обмін досвідом \_\_\_\_
  - в) Спільні проекти та турніри \_\_\_\_
  - г) Інші (будь ласка, зазначте \_\_\_\_\_)
- 

**12. Які інноваційні підходи або проекти ваш клуб впроваджує для підвищення ефективності та привабливості жіночого футболу?**

- а) Використання технологій у тренуваннях \_\_\_\_
  - б) Медіа-проекти та онлайн-трансляції \_\_\_\_
  - в) Співпраця з технологічними компаніями \_\_\_\_
  - г) Інші (будь ласка, зазначте \_\_\_\_\_)
- 

**13. Які основні проблеми діяльності жіночих футбольних команд?**

---

---

---

**14. Надайте Ваші рекомендації для поліпшення умов розвитку жіночого футболу в Україні.**

---

---

---

**Дякую за Вашу участь у дослідженні!**

**Шановний респонденте!**

Національний університет фізичного виховання і спорту України, кафедра професійного, неолімпійського та адаптивного спорту проводить дослідження з метою аналізу політики жіночих футбольних клубів України.

За результатами проведеного дослідження будить розроблена практичні рекомендації для розвитку жіночих футбольних клубів Української прем'єр ліги.

**Анкета глибинного інтерв'ю**

1. Як довго ви працюєте в спортивній сфері, зокрема у жіночому футболі?
2. Які основні цілі та завдання вашого клубу щодо розвитку жіночого футболу в Україні?
3. Як ви оцінюєте поточний рівень розвитку жіночого футболу в Україні порівняно з іншими країнами?
4. Які проблеми та перешкоди ви спостерігаєте у розвитку жіночого футболу в Україні?
5. Які стратегії та заходи ви вживаєте для підвищення інтересу до жіночого футболу серед громадськості та інвесторів?
6. Які ви бачите перспективи для жіночого футболу в Україні в майбутньому?
7. Якими фінансовими та інфраструктурними проблемами зазвичай стикається ваш клуб і як ви намагаєтеся їх вирішувати?
8. Які програми та ініціативи ваш клуб запроваджує для розвитку молодіжного та дитячого футболу?
9. Які ви бачите перспективи співпраці з іншими жіночими футбольними клубами в Україні та за кордоном?
10. Які ваші рекомендації для поліпшення умов розвитку жіночого футболу в Україні?

**Дякую за Ваші відповіді!**



**Аспекти адаптації зарубіжного досвіду жіночих футбольних клубів в  
Україні**

<b>Аспект</b>	<b>Зарубіжний досвід</b>	<b>Можливість адаптації в Україні</b>
<b>Фінансування</b>	Спонсорські контракти з великими брендами, реклама, державні гранти (США, Німеччина).	Розробка державних програм фінансування; залучення місцевих бізнесів та іноземних інвесторів.
<b>Інфраструктура</b>	Сучасні тренувальні бази, стадіони, реабілітаційні центри (Франція, Нідерланди).	Модернізація наявних об'єктів, створення спеціалізованих центрів для тренувань жіночих команд.
<b>Тренерський склад</b>	Міжнародні програми підготовки тренерів, орієнтовані на жіночі команди (Японія, Норвегія).	Організація національних курсів підвищення кваліфікації тренерів, співпраця з міжнародними асоціаціями.
<b>Популяризація</b>	Рекламні кампанії, висвітлення у ЗМІ, активна присутність у соцмережах (Швеція, США).	Проведення інформаційних кампаній, співпраця з медіа, залучення гравчинь до громадських заходів.
<b>Залучення молоді</b>	Академії для дітей і молоді, безкоштовні тренування (Іспанія, Англія).	Створення академій при клубах, запровадження програм для дитячо-юнацьких команд.
<b>Легіонери</b>	Залучення іноземних гравчинь для підвищення	Розробка програм інтеграції легіонерів у команди,

	рівня місцевих команд (Німеччина, Франція).	популяризація участі у міжнародних турнірах.
<b>Медійність</b>	Онлайн-трансляції, партнерство з технологічними компаніями, великі спортивні події (США, Японія).	Організація трансляцій матчів, співпраця з локальними стрімінговими платформами, створення тематичних турнірів.
<b>Підтримка УАФ</b>	Чіткі стратегії розвитку жіночого футболу, виділення спеціальних грантів (Норвегія, Англія).	Розробка національної програми розвитку жіночого футболу, тісна співпраця УАФ з клубами.
<b>Інновації</b>	Використання аналітичних технологій у тренуваннях, впровадження спортивної науки (США, Японія).	Залучення українських науковців для розробки нових методів тренувань; обмін досвідом з міжнародними клубами.